

fuzinar

Leto XXVII

Ravne na Koroškem 16. julij 1990

Št. 7

Ob odrekanjih iskanje boljšega

Že bežen pregled časnikov, ki izražajo stališča različnih strank, pokaže, da je naša družba še precej daleč od uspešnega premagovanja gospodarske krize. Tudi če ločimo demagogijo od odkritih prizadevanj za reševanje težav, nismo veliko na boljšem, saj čarobne formule za nebolečo oživitve gospodarstva in odpiranje novih delovnih mest nima tačas nobena stranka.

To je bilo treba povedati na začetku našega razmišljanja. Kakor je namreč res, da nam ne bo pomagal nihče, če si ne bomo znali sami, pa je tudi res, da ne živimo v vakuumu in se zato ne smemo obnašati tako, kakor da nam splošna kriza v Sloveniji (kdove zakaj) ne more do živlega. In vendar je za nekatere med nami značilna prav kratkovidna domišljavost take vrste, medtem ko drugi radi zapadajo v nasprotno skrajnost in vidijo samo še nevarnost stečaja.

Resnica pa je, da po starem ni več mogoče naprej in da bomo za prilagajanje novemu, tržnemu načinu gospodarjenja morali

vsi (čeprav vsak na drug način) plačati davek. Gotovo bomo morali predvsem izboljšati svoj odnos do dela ter iztrebiti čimveč prostih tekov. Prav tako bo moralo dobiti delo za potrebe Železarn Ravne kar se tiče ur in dnevov absolutno prednost pred zasebnimi načrti, zasebnim delom itd. Tudi ne bo nikomur zagotovljeno isto delovno mesto do odhoda v pokoj, ampak bomo delali tam, kjer bomo podjetju najbolj v korist.

Podatki OE Zaposlovanje res kažejo, da je bilo letos vsak mesec poprečno 75 premostitev, od tega okoli 30 nezaželenih. Toda če v času, ko skoraj dnevno beremo v časopisju, koliko je kje delavcev na prisilnih dopustih ali jih je drugje izgubilo delo, povemo, da pri nas nismo odpustili niti enega železarja, potem moramo priznati, da znamo najti še znosne rešitve.

Seveda pa bo žal moralo priti do dodatnih prerazporeditev. Nikjer v razvitem svetu namreč nimajo na število delavcev v proizvodnji toliko delavcev v režiji

kot pri nas. In če je bil v preteklosti prevelik odliv iz hal v pisarne, bo zdaj za dvig produktivnosti moral tok vsaj delno steči spet v obratni smeri.

Pri tem pa gotovo ne bomo ponovili napake enega od preteklih obdobij, ko so se demagogi hoteli prikupiti delavcem v proizvodnji na ta način, da so kar počez udrihali po administraciji. Danes pač inženir v proizvodnji dobro ve, da mu nič ne koristijo zaloge izdelkov, če na drugi strani nima sposobnega komercialista, ki bo zanje čim več iztržil. Tudi ne more biti gotov, da bo njegov proizvod zmeraj iskan na trgu, zato bo potreboval uspešnega razvojnika, ki bo zasnoval nove proizvode itn.

Res je danes naše geslo »preživeti za vsako ceno«, vendar mu moramo takoj dodati tudi drugega, »ne zadovoljimo se s tem, kar imamo, ampak težimo k izboljšanju«. To pa pomeni aktivnosti na vseh področjih, premagovanje tozgodovske miselnosti in delovanje v dobro vsega podjetja.

IZ VSEBINE

- Za štiri ure samouprave
 - Iz dela sindikata
- Vzmetarni se slabo piše
- Nagrada Železarn Ravne 1990
- Elektronika sama po sebi ni dovolj
- Oskrba z energijo v maju
 - Napadalna govorica trženja
 - Delavci o delu in življenju
- Kaj smemo vedeti o volframu
- Energija – tehnologija – izdelek
- Predstavljamo vam host informacijski servis RCUM – SZTIS
- Da bi bil Javornik dom
 - Kino v Titovem domu – da ali ne
 - Kulturna kronika
- Nove knjige na policah Koroške osrednje knjižnice
- Kultura v kriznem času
 - Rekreativna in šport
 - Kadrovska gibanja
- Za vroče in deževne dni

S 5. SEJE DELAVSKEGA SVETA

Za štiri ure samouprave

V torek, 5. junija 1990, je delavski svet Železarn Ravne razpravljalo o poslovanju v letošnjem prvem četrtletju, sprejel pravilnik o delovnih razmerjih, plan naložb v osnovna sredstva za leto, potrdil organiziranje maloprodaje v PE Metalurgija, se strinjal z nekaj organizacijskimi spremembami v PE Obdelava ter obravnaval še nekaj ožjih točk, kar vse je nanese na štiri ure sedenja v sejni dvorani, nekaterim delegatom pa tudi nekaj aktivnega sodelovanja.

PRERAZPOREDITVE
– NE SPORNE?

Delavski svet je tokrat že tretjič obravnaval prerazporeditve in dvige SAOD v nekaterih službah železarn, kar je med delavci v kolektivu povzročilo negotovost, še posebej, ker je bila sprememba opravljena v času, ko je bilo s sklepom odbora za dohodkovna vprašanja zakonjeno mirovanje stanja do sprejetja pravilnika o plačah.

Podpredsednik PO za kadre in organizacijo je v uvodu v razpravo dejal, da je bilo negotovanje zaradi prerazporeditev ob reorganizaciji v glavnem posledica nepoznavanja novih določil statuta podjetja, po katerem imajo direktorji PE in sektorje pravico nastavljanja in premeščanja delavcev. Premestitve in namestitve so bile potrebne zaradi reorganizacije pa tudi zaradi številnih upokojitev. V razpravi je bilo 108 premestitev; 33 so jih po posredovanju sindikata zadržali, ostale so čiste in jasne – za nekatere izmed njih je mogoče potrebna natančnejša razlaga.

Stališče sindikata, ki je v začetku maja sklenil, da »se morajo vse premestitve oziroma nove ocene, ki niso bile v skladu z 68. sklepom odbora za dohodkovna vprašanja, vrniti v prejšnje stanje«, se je do 5. seje delavskega sveta omililo. Podpredsednik svobodnega sindikata je sicer še vztrajal, da je bila s prerazporeditvami in dvigi SAOD pred sprejemom novega pravilnika o plačah storjena napaka, ki je povzročila predvsem moralno škodo, saj v večjem delu kolektiva SAOD kljub nezadovoljivemu stanju niso dvigovali. Od poslovodnega odbora je zahteval, da ocene med primerljivimi deli in nalogami uskladi v celotni železarni, za primere, kjer je bila SAOD dvignjena, a delavci opravljajo enako delo kot prej, pa je zahteval dodatne informacije.

V razpravi je bilo izrečeno mnenje, da moramo v kolektivu

uvesti nagrajevanje po delu, od tega, kakšno delo stimuliramo, pa je odvisna naša perspektiva. Nujno je, da situacijo v zvezi s plačili v železarni pravično uredimo, če pa je kdo ravnal narobe, mora za to tudi odgovarjati.

ODPRAVITI VZROKE
SLABEGA POSLOVANJA

Delegati so poslušali in sprejeli nič kaj razveseljujoče poročilo za prvo četrtletje 1990. Poslovni rezultati v letošnjih prvih treh mesecih so bili slabi, in to, kot je dejal predsednik PO, iz zunanjih in notranjih vzrokov, zaradi katerih ima železarna prenizko realizacijo.

Ker blaga ne prodajamo več neplačnikom, se nam je močno skrčil domači trg in moramo vse več izvažati. Delež izvoza se nam je od lanskih 15 % povečal na 30 % v maju 1990, junija na 38 %, cilj pa je 50 % izvoza. Problem velikega izvoza je naša nekonkurenčnost, saj pri večini izdelkov ne dosegamo svetovnih cen. Nujno je, da zmanjšamo stroške, kar lahko storimo na več načinov.

Čeprav so analize pokazale, da nas je v podjetju preveč zaposlenih, se nismo odločili za nasilno odpuščanje delavcev, temveč smo sprejeli ukrepe, ki naj bi pripomogli, da bi v železarni sprejeli kar največ naročil in kar se da povečali realizacijo, pri tem pa zmanjšali proizvodne stroške. To bi lahko dosegli že z zmanjšanjem medfaznih zalog, ki so v zadnjih mesecih narasle čez mero, ter z boljšo delovno in tehnološko disciplino. Tako bi lahko bistveno zmanjšali izmeček, ki veliko stane, nastane pa večinoma zaradi čisto navadne »šlamparije«, ter izboljšali kakovost izdelkov, ki je nujen pogoj za obstanek na svetovnem trgu. Do tega bomo prišli, če bomo ustvarili red na delovnem mestu, začeli spoštovati nadrejene in delati tako, kot je treba. Železarna pričakuje tudi pomoč širše družbe, a njeno vodstvo se zaveda, da je rešitev samo v kolektivu, v nas samih, v našem delu in znanju.

PRAVILNIK ZA
ŠIRŠO RABO

Na svoji 5. seji je delavski svet sprejel poslednjo različico Pravilnika o delovnih razmerjih, usklajeno z ustreznim republiškim in zveznim zakonom. Čeprav je besedilo prečiščeno, je pravilnik vendarle zelo obširen, saj obsega celotno problematiko delovnih razmerij. Sestavljalci so se za to

različico odločili zato, da bi iskalec pravice našel vse na enem mestu in mu posameznih določil ne bi bilo treba iskati v različnih virih.

Ker je bil predlog pravilnika že v obravnavi, so delegati tokrat poslušali le razlago o dopolnitvah, ki so bile potrebne zaradi določil nedavno sprejetega republiškega zakona, v novem predlogu pa so tudi nekatere dopolnitve iz razprave.

Pomemben je 9. člen, ki ureja pogodbo o zaposlitvi, brez katere ni delovnega razmerja (po kolektivni pogodbi bo obvezna tudi za že zaposlene!). Z njo se podjetje in delavec dogovorita tudi o medsebojnih pravicah in obveznostih v zvezi z izkoriščanjem tehničnih, proizvodnih in poslovnih znanj ter poslovnih zvez, pridobljenih z delom oziroma v zvezi z delom. Taka delovna mesta so določena v razvidu strokovnosti in znanj. Delavci, ki delajo na njih, ne smejo za svoj ali tuj račun opravljati del in sklepati poslov, ki sodijo v delovno področje ali dejavnost organizacije oziroma delodajalca, če bi tako ravnanje lahko vplivalo na interese podjetja. Kdor to stori, naredi hud prekršek in je lahko izključen iz podjetja. Kdor je po svoji volji ali krivdi prekinil delovno razmerje, do dve leti ne sme ustanoviti podjetja ali opravljati samostojne dejavnosti, ki je enaka ali podobna kot v podjetju, niti ne sme skleniti delovnega razmerja ali avtorske pogodbe za delo, ki bi pomenilo konkurenco podjetju.

Določila v zvezi z letnim dopustom so usklajena z republiškim Zakonom o delovnih razmerjih in s tolmačenjem v Pravni praksi št. 7. Po njem se pri izrabi dopusta šteti dan v tednu ne upošteva, tako da imamo po novem najmanj 19 in največ 30 dni rednega letnega dopusta (možni dodatki za izobrazbo ali položaj – 1 dan, za telesno okvaro ali starost – do 5 dni, za delo na praznične dneve – 1-3 dni), ki ga je (npr. zaradi bolezni ali nege) mogoče izrabiti do 30. junija naslednje leto v celoti. Skupaj je treba izrabiti najmanj 12 dni dopusta. Porodniški dopust traja 105 dni, odsotnost za nego (izrabijo jo lahko tudi oče) pa 260 dni. Do 17. meseca otrokove starosti lahko delavka dela tudi polovični delovni čas.

Delavec more imeti do 7 dni plačane odsotnosti z dela in do 30 dni neplačane odsotnosti za športno, kulturno in drugo dejavnost.

Ta del pravilnika bo treba uskladiti še z določili kolektivne pogodbe.

Občutljivo poglavje o presežnih delavcih je preoblikovano in dopolnjeno v skladu z določili republiškega zakona. Presežna dela (in delavce) določi direktor in jih predloži delavskemu svetu. S tem se začne postopek za reševanje položaja, pri čemer sodeluje sindikat. Tako je samovolja izključena, kriterije bo natančno določila kolektivna pogodba, delavcem bodo zagotovljene materialne pravice in varstvo pravic v podjetju in na sodišču. Seveda tedaj, ko podjetje sicer normalno posluje, ne pa v primeru stečaja.

REBALANS PLANA
NALOŽB

Za četrto točko, namenjeno sprejemu plana naložb za leto 1990, delegati niso imeli kaj posebno oprijemljivega v rokah. Nasloniti so se morali kar na ustno informacijo podpredsednika PO za razvoj, ki je povedal, da se na tem področju toliko dogaja, da je težko vse opisati pa tudi s papirjem je treba varčevati. Dejansko pa ne gre za nič novega, snov je bila zajeta že v gospodarskem načrtu za leto 1990. V resnici mora delavski svet sprejeti rebalans plana, kajti zaradi težav v poslovanju so investicijska sredstva razpolovljena in namesto s predvidenimi 51,6 milijoni mark amortizacije, 4 milijoni mark sredstev za investicijsko vzdrževanje ter 4,5 milijoni mark za razvojno-raziskovalno dejavnost železarna razpolaga le s polovico teh sredstev.

Investicijske programe delimo v štiri skupine, v prvi so projekti iz prejšnjega obdobja, ki jih moramo dokončati, v drugi novi projekti, za katere zbiramo soglasja, v tretji so projekti v pripravi (pripravljamo dokumentacijo) in v četrti tisti, ki pomenijo tehnične nadomestitve.

Končuje se več projektov v jeklarni; pomenijo prestrukturiranje proizvodnje jekla (specialna jeklarna, UHP) in ekološko sanacijo, naprava za čiščenje oljnih emulzij je plod domačega znanja, pomembne so tudi investicije v energetske in komunalne ureditve halde in novo odlagališče odpada in rekonstrukcija odpravevanja v kovačnici.

Novi investicijski projekti v letu 1990 so: modernizacija sekundarne toplotne obdelave, uvozni paket strojev za modernizacijo strojegradnje, računalniška oprema za integralno kr-

miljenje proizvodnje in poslovno informatiko ter projekt drobnega gospodarstva, s katerim naj bi nadomestili proizvodnjo v tistih obratih, kjer primanjkuje naročil.

Ob velikih obstaja še vrsta internih investicijskih programov v poslovnih enotah: z njimi naj bi odpravili ozka grla in zagotovili stalnejšo kakovost v proizvodnji.

V razpravi je bilo največ pripomb na program računalniške opreme, predvsem delegati iz PE Metalurgija so poudarjali, da je za železarno življenjsko nujno

takoj zagotoviti stoodstotno kakovost izdelkov za izvoz, kljub temu je delavski svet predlog poslovnega odbora sprejel.

V nadaljevanju se je delavski svet poleg v uvodu naštetih sklepov imenoval za nadomestnega člana v odboru za poslovanje dipl.inž. Marka Pavšeta iz Metalurgije in za predstavnika Železarne Ravne v energetski sekciji pri Gospodarski zbornici Slovenije dr. Janeza Bratina ter poslušal še nekaj delegatskih vprašanj in pripomb.

Mojca Potočnik

IZ DELA SINDIKATA

KONČNE ŠTEVILKE

Do 20.6.1990 je na svobodni sindikat železarne prispelo 4110 pristopnih izjav. To je zaupanje, ki ga bomo morali s svojim delom upravičiti tako, da bo čim manj odstopanj od programa, ki smo si ga zadali. Zavedamo se, da smo v času, ko zadeve tečejo zelo nepredvidljivo in se bomo morali temu vsi skupaj s svojo enotnostjo in medsebojno solidarnostjo čim bolj prilagajati ter reševati skupne probleme.

Še enkrat bi poudaril, da je članstvo v svobodnem sindikatu prostovoljno in tako je bila tudi od začetka vodena akcija. Akcija ponovnega preverjanja članstva je bila zastavljena do 30. maja 1990, kar je bilo objavljeno tudi v vseh medijih Železarne Ravne. Tistim, ki so svoj odstop javili do 25.5.1990 na sindikat, že v maju članarina ni bila več odtegnjena. Vsem drugim, ki pa niso podpisali pristopnih izjav, pa članarina ne bo več odtegnjena z junijsko plačo.

Predsednik svobodnega sindikata
Branko Kaker

UGOVOR

Na prispevek »Kaj mi nudi kateri sindikat«, objavljen na 2. strani 6. številke Informativnega fužinarja z dne 14.6.1990, je Mirko Čreslovnik (Razvojne službe) poslal naslednji ugovor:

»V tekstu sem zasledil tudi novico, ki me je močno presenetila oz. prizadela. Iz zapisanega sem namreč lahko ugotovil, da sem bil »določen« (brez moje vednosti in mojega soglasja) v izvršni odbor konference neodvisnega sindikata v Železarni Ravne in to kljub temu, da sploh nisem član te organizacije!

Na osnovi takšnih cvetk si lahko predstavljam, kaj mi nudi tak sindikat. Veliko mero nepoštenosti in predrznosti vsekakor.«

OPRAVIČILO

V imenu začasnega IO konference neodvisnega sindikata v železarni se Mirku Čreslovniku za neljubi zapletljaj opravičujem.

Milenko Kobal

VZMETARJEM SE SLABO PIŠE

Sredi junija je udarila po železarni vest, da so v Vzmetarni postrgali poslednja naročila in bodo morali proizvodnjo v kratkem ustaviti. Zaenkrat začasno, posebnega upanja za redno nadaljevanje proizvodnje klasičnih vzmeti pa niti vodstveni ljudje niti delavci nimajo. Njihovi kupci – slovenski proizvajalci vozil – so namreč v hudi krizi. Tujega tržišča pa, žal, še nimamo raziskanega in njegovih morebitnih tovrstnih potreb ne poznamo.

Da je stvar še težja, tudi usoda proizvodnje paraboličnih vzmeti, na katero smo se namenili začeti preusmerjati, ni zanesljiva, kajti izdelek je že v zatonu, avtomobilska industrija išče spet nove načine vzmetenja vozil.

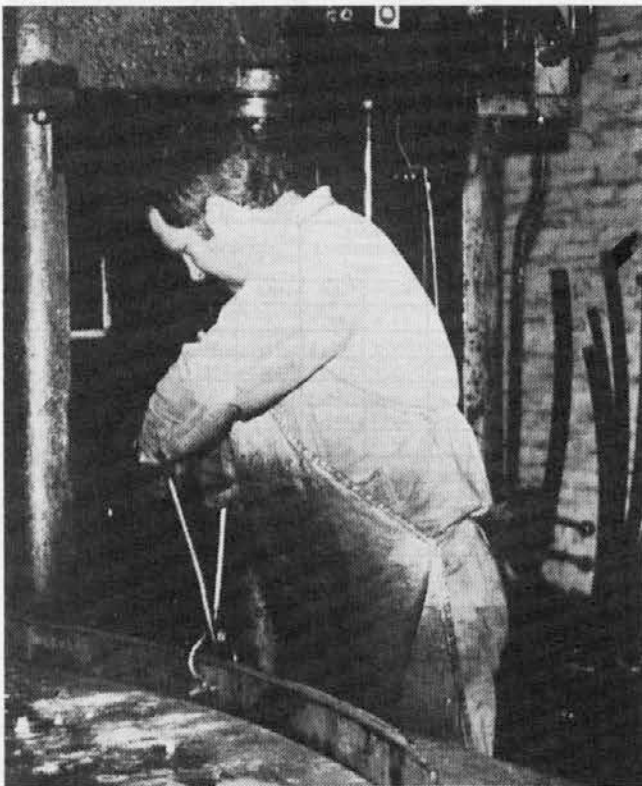
Teh nekaj podatkov, povedanih 20. junija na sestanku vodstev obrata, poslovne enote in železarne s kolektivom Vzmetarne, vodi k enemu samemu vprašanju: Kaj je z našim razvojem?

Odgovor člana PO za razvoj, da nas je nenadna kriza naših kupcev presenetila in nas zato našla nepripravljene, saj smo računali vsaj še na leto ali dve proizvodnje klasičnih vzmeti, delavcev Vzmetarne ni prepričal. Dejali so, da napovedi o ukinitvi vzmetarne poslušajo že desetletje in več, in bi torej pričakovali, da bo pravočasno poskrbljeno za nadomestne programe in za prekvalifikacijo delavcev. Prav oni so zdaj v najtežjem položaju. Kolikor bodo dobili delo v drugih obratih, bodo to večinoma težja, slabše plačana dela, in kakršna že bodo, na vseh bo-

do začetniki, novinci. Da kaj drugega nimajo pričakovati, dokazujejo odločbe o premestitvah, ki so jih nekateri že dobili ob odločitvi o prenehanju proizvodnje. Preseneča pa, da so bile to odločbe za stalno premestitev, kar ni v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih. Za zakonitost se je zavzel svobodni sindikat železarne in dosegel, da so jih spremenili včasne. Na stran delavcev je vodstvo sindikata stopilo še v primeru, ko je strokovna služba od njih zahtevala, da ob prenehanju proizvodnje tisti, ki niso premeščeni, porabijo najprej svoj letni dopust, šele ko jim ga zmanjka, bi bili upravičeni do izrednega, tako imenovanega 85-odstotnega. Zakon namreč takega pogoja ne postavlja.

Ti dve zadevi se je torej za vzmetarje tokrat dalo urediti, a to je malenkost v primerjavi s tem, kar jih čaka, če bo Vzmetarna za stalno ukinila proizvodnjo, in kar čaka tudi delavce v drugih obratih, če pridejo v enak položaj. Podpredsednik sindikata je zato vodstvo železarne na omenjenem sestanku ponovno opozoril na zahtevo, da je treba določiti način, kako reševati probleme v primerih, ko se kje proizvodnja ukine ali zmanjša. Zaradi gospodarske krize moramo biti na to pripravljeni vnaprej, ne pa, da v šoku iščemo rešitve na vrat na nos in – morda ne namerno – udarimo z njimi »presežnega« delavca, ki je že itak dovolj tepen.

Mojca Potočnik

Naše delo v maju

V maju smo dosegli plan skupne proizvodnje 72,9 odst., v kumulativni 86,4 odst., ki se nam je tako od aprila poslabšal za 3,4 odst. Za 9.952 ton prodanih izdelkov smo izstavili računov za 191,5 milijona din, kar je v poprečju 19,25 din/kg. Od tega smo prodali na domačem trgu 8.133,6 ton ali za 124,4 milijona din, izvozili pa smo 1.181,4 ton ali za 67,1 milijona din, kar znaša prek 5,7 milijona dolarjev.

ZARADI POMANJKANJA NAROČIL POD NAČRTOM

Proizvodnja v Jeklarni je bila dosežena le 63,8 odst., saj zaradi pomanjkanja naročil v predelavi jeklarna II od 13. maja dalje ni obratovala. Tako nizek odzivem jekla povzroča, da jeklarna ne more normalno forsirano delati in dosegati želenih nizkih stroškov niti pri energiji niti pri drugih materialih. Stroški proizvodnje na enoto izdelka se na ta način močno povečujejo. Ugodno sliko kaže le izmeček, ki je v maju zabeležen v višini 1,25 odst. Od nabavljenih materialov je skoraj ves mesec občasno primanjkovalo niklja.

Stanje naročil profilov se v Valjarni že od januarja dalje giblje v količinah mesečne proizvodnje. S povečanjem stopnje legiranosti so seveda količine manjše. Mesečno valjanje celotnega asortimenta je tako prisila, ne glede na ekonomičnost. Posledica so daljši časi priprave proge in manjša količinska proizvodnja, so pa tudi pozitivne, to je krajši dobavni roki, zaostankov praktično ni.

Problemi v Kovačnici so se nadaljevali še iz minulih mesecev. Zaradi remonta 1800 t-stiskalnice in kovaškega stroja so delo organizirali tako, da je bil izpad proizvodnje čim manjši. Dostava vložka je potekala po predvidenem programu. Glede na stopnjo legiranosti vložka pa je bilo skovano nekaj več visoko legiranih šarž.

Vedno bolj se v Jeklovleku pozna pomanjkanje naročil pri proizvodnji žice. Pri brušenih izdelkih se srečujejo s slabo kvaliteto izdelkov – ovalnost, vzrok temu pa je okvara strojev in malomarnost.

Tudi v maju PE Jeklovilarna ni imela dovolj naročil tako za interno kot eksterno prodajo. Za planom zaostajajo na vseh agregatih. Izdelali so le 61,4 odst. planirane proizvodnje.

V PE Strojih imajo še vedno težave z nepravčasno dobavo zvarjenecv in ostalih nabavljenih delov. Do zastojev pa prihaja tudi zaradi prezasedenosti določenih kapacitet oziroma slabe kvalitete v izdelavi. Še vedno je zelo pereč problem naročil za obdelane odkovke in valje.

Dokaj uspešni so bili v PE Obdelava. V Orodjarni so imeli naročila, ki so jih lahko realizirali in tako presegli plan za 4,6 odst. Vzrok nedoseganja plana Nožev je treba iskati v nekaj krajših izpadih strojev iz proizvodnje. Težave pa imajo tudi s compound gredicami – problem pokanja nožev. Pnevmatiki primanjkuje naročil, vendar so vrzel popolnili z dodatnimi naročili

in tako dosegli predvideni plan 95,8 odst. Ugoden asortiment in ustrezne serije so omogočile da so plan v Vmetarni dosegli 92,5 odst.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Tudi v maju se je v PE Metalurgija močno poznalo pomanjkanje naročil. Valjarno pestijo pogoste okvare na srednji progi, ki je že itak pred generalnim remontom. V Jeklovleku se slabša kvaliteta brušenega jekla – ovalnost, ki je posledica iztrošenosti strojev.

PE Jeklovilarna primanjkuje več kot 50 odst. naročil. A kljub temu prihaja do zastojev, ki nastajajo predvsem pri izdelavi modelov in neosvojeni tehnologiji. Tudi v PE Strojih je še vedno problematično z naročili, plan je bil dosežen 88,5 odst.

V PE Obdelava so plan prodaje dosegli v Vmetarni in TSD. V vseh obratih občutno primanjkuje naročil.

PE Armature so količinski plan dosegle 80,3 odst., v vrednosti 42,8 odst. Razkorak je nastal zaradi večje tonažne odpreme rjavnih ventilov.

IZVOZ

V PE Metalurgija so največ izvozili v Kovačnici. Glavni problem, ki se vleče že kakšne tri mesece, so velike zaloge firme SMI, ki ne daje odpoklica.

Za PE Jeklovilarno še vedno primanjkuje naročil. Izvajamo pa tudi močno selekcijo tako pri asortimentu kot pri ceni.

PE Stroj so v maju imeli glede na plan zelo nizko realizacijo valjev. Stiskalnice, ki so bile v končni fazi izdelane za zapadni trg, niso bile odpremljene, ampak samo stiskalnice za Sovjetsko zvezo.

V PE Obdelava so bili z izvozom zelo uspešni v Orodjarni, prav tako tudi Noži. Pnevmatiki primanjkuje naročil za klavira in rezervne dele. Vmetarna pa je imela težave zaradi terminsko prestavljenih naročil.

Z izvozom so uspešni tudi v PE Armature, saj imajo še dovolj naročil.

UVOZ

Zmanjšanje blagovne proizvodnje v železarni se odraža tudi pri zmanjšanju uvoza. Kumulativna vrednost uvoza v prvih petih mesecih je za 30 odst. manjša kot v istem obdobju preteklega leta. Vendar navedeno zmanjšanje ne pomeni manj operativnega dela, saj so v letošnjem letu uvozni posli še bolj razdrobljeni. (Večje število uvoznih zaključkov, strogi terminski nakupi zaradi zmanjšanja zaloga ter pomanjkanje finančnih sredstev.) V maju smo sprejeli soglasje NB in poslovne banke za odobrene blagovne kredite za nakupe repromaterialov.

NABAVA NA DOMAČEM TRGU

Skrajno zaostrene gospodarske razmere so otežkočale tekočo oskrbo proizvodnje s potrebnimi repromateriali tudi v maju. Zaradi nesolventnosti in kroničnega pomanjkanja finančnih sredstev v gospodarstvu smo tako mi kot večina vseh gospodarskih subjektov pričeli ukrepati z zmanjšanjem vezave finančnih sredstev. Tako smo reducirali vse nabave materiala na minimum in zmanjšali zaloge nekaterih materialov do kritičnih mej. Samo v razdobju od 1.1. do 30.3.1990 smo znižali zaloge materialov razreda tri (R3) v podjetju za 18 odst. Rizičnost zmanjšanja zaloga bomo lahko odpravili z izgradnjo kvalitetnega nabavno informacijskega sistema, ki bo zagotavljal prave informacije v pravem trenutku na pravem mestu.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V maju je bil delovni čas izkoriščen 74,71 odst., odsotnosti pa so bile 25,29 odst. in so bile razdeljene takole:

– letni dopust 5,79 %
– izredno plač. dopust 0,65 %
– službena potovanja 0,32 %
– prazniki 8,08 %
– bolezni 8,38 %
– druge plač. odsot. 1,87 %
– neplačane odsotnosti 0,20 %
Skupaj 25,29 %

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 0,86 odst. in so bile za 0,03 odst. manjše kot v aprilu.

ODDELEK POSLOVNA ENOTA	ODSTOTKI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ %		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	MAJ	zbir	MAJ	zbir	MAJ	zbir	MAJ	zbir	MAJ	zbir	MAJ	zbir
JEKLARNA	63,8	88,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VALJARNA	77,3	84,3	75,7	81,2	78,7	79,5	86,9	58,3	83,7	56,6	76,6	89,3
KOVAČNICA	99,3	103,9	119,5	108,2	114,3	104,1	138,2	132,5	132,9	128,7	112,4	101,5
JEKLOVLEK	62,0	66,4	46,8	59,5	43,7	57,5	18,0	24,4	17,5	23,8	47,8	62,8
PE METALURGIJA	72,5	86,8	79,8	83,6	78,5	80,7	82,1	60,6	79,1	58,8	78,3	86,9
PE JEKLOVILARNA	61,4	63,6	48,4	42,3	54,9	47,4	116,3	83,1	112,5	81,3	40,0	38,7
PE STROJI	87,4	86,4	67,5	82,2	72,4	67,7	55,8	65,5	54,5	64,2	94,7	72,1
NAMENSKA PROIZVOD.	85,2	98,3	114,8	126,1	101,0	141,4	104,7	168,4	101,0	164,6	101,7	26,1
ORODJARNA	104,6	70,2	98,2	76,1	85,1	85,4	483,1	219,5	449,6	206,8	43,1	71,4
- NOŽI, BRZOREZ, OROD.	90,8	80,3	82,1	71,9	91,4	70,8	133,4	108,0	128,3	105,0	74,2	54,9
- GREDICE	116,7	132,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	101,6	102,1	82,3	72,6	92,8	71,9	134,0	108,5	128,9	105,6	76,1	56,4
PNEVMAT. STROJI	95,8	60,9	82,2	63,7	91,6	75,6	98,0	117,3	94,4	113,6	91,5	74,3
VZMETARNA	92,5	91,4	111,0	93,3	133,4	109,6	69,5	131,0	66,1	125,7	141,1	107,8
KALILNICA	-	-	-	-	104,7	95,6	-	-	-	-	104,7	95,6
PE OBDELAVA	93,1	93,3	106,5	97,6	100,2	108,9	114,1	159,9	109,6	156,1	91,5	65,1
PE ARMATURE	104,3	98,3	104,4	99,3	96,5	102,1	136,0	122,2	131,2	118,9	39,6	74,5
STORITVE DRUGIH	-	-	-	-	136,7	142,3	-	-	-	-	136,7	142,3
SKUPAJ PODJETJE	72,9	86,4	79,0	82,1	80,8	82,5	90,3	94,9	87,1	92,7	77,8	77,7

NAGRADA ŽELEZARNE RAVNE 1990

Letos je v natečaju za nagrado Železarnice Ravne sodelovalo 69 srednješolcev in študentov. Rezultat njihovega dela je 29 raziskovalnih nalog, 12 srednješolskih in 17 višje – oz. visokošolskih.

Svet nagrade, v katerem so mag. Milan Svajger, predsednik, ter člani mag. Alojz Rozman, dipl. inž. Jurij Pratkanec, dipl. soc. Brane Žerdoner in dipl. inž. Jože Segel, je verificiral naslednjo razdelitev: na srednješolskem nivoju štiri prve nagrade, pet drugih in tri tretje, na višje – oz. visokošolskem nivoju pa pet prvih, 7 drugih in pet tretjih nagrad.

Za področje METALURGIJE IN KEMIJE je komisija v sestavi dipl. inž. Viljem Stifter (predsednik) ter mag. Henrik Kaker, dipl. inž. Marko Pavše, dipl. inž. Jože Žlof in dipl. inž. Sonja Hrnčič podelila tri nagrade, pet srednješolskih in 8 študentskih.

Srednješolci so prejeli:

• **prvo nagrado** Marko Tandler, Matej Jurač, Janez Danijel, Janez Rudolf in Roman Travar za nalogu **Materialne bilance žilindre** (mentor dipl. inž. Jože Apat) ter Karolina Navodnik, Andreja Krautberger in Nataša Schuller za nalogu **Kemijska kontrola materialov in tehnoloških procesov v železarni Ravne** (mentor inž. Joško Kert)

• **drugo nagrado** Rok Kotnik, Tine Tevž, Benjamin Gorjansk, Damjan Pristovnik in Vojko Sušteršič za nalogu **Ocena ekološke oporečnosti odlagališča Železarnice Ravne** (mentorja: inž. Joško Kert in dipl. inž. Mirko Berložnik)

• **tretjo nagrado** Patricija Herceg, Rahela Rodošek, Andreja Serafini in Nevenka Strikar za nalogu **Analiza dejanskih vrednosti Cr-Ni-Mo jekel VCN MO 150** (mentorja inž. Franc Štimnikar in dipl. inž. Jože Apat) ter Aleš Pori, Ferdo Lasnik in Andrej Primik za nalogu **Analiza dejanskih stroškov izdelave nizko legiranih Cr-Ni-Mo jekel VCN MO 200** (mentorja inž. Franc Štimnikar in dipl. inž. Jože Apat).

Študenti kemiki in metalurgi so prejeli:

• **prvo nagrado** Janko Kotnik in Matjaž Kovšca za nalogu **Nerjavna maraging jekla** (mentor prof. dr. Ladislav Koscec z Metalurške fakultete v Ljubljani, sodelavca pa dr. Ferdo Grešovnik in dr. Đorđe Dobi) ter Borut Triplat za nalogu **Vpliv homogenizacije na mehanske lastnosti jekel** (mentor prof. dr. Ladislav Koscec)

• **drugo nagrado** Milan Gradišnik in Stojan Košak za nalogu **Jekla za avtomobilsko industrijo** (mentorja prof. dr. Jakob Lamut z Metalurške fakultete v Ljubljani in dipl. inž. Stanko Petovar), Bernarda Janet, Gabrijela Plimon in Saša Horvat za nalogu **Reaktivnost apna** (mentorji: prof. dr. Jakob Lamut ter dipl. inž. Viljem Stifter in dipl. inž. Jože Apat) ter Jure Jamer, Milan Kadiš in Branko Keček za nalogu **Pretaljevanje pocinkane pločevine** (mentorji prof. dr. Jakob Lamut, dipl. inž. Viljem Stifter, dipl. inž. Stanko Petovar in inž. Joško Kert)

• **tretjo nagrado** Tadeja Macur za nalogu **Informacijsko statistična analiza neželenih elementov v odpadnem železu** (mentor dipl. inž. Vlado Macur), Blanka Klemenc in Saša Zorčič za nalogu **Spremljanje vodika med procesom izdelave jekla in litja** (mentorji prof. dr. Jakob Lamut, inž. Joško Kert in dipl. inž. Andrej Lesnik) ter Marija Arih in Gabrijela Rodošek za nalogu **Vpliv uporabe legiranih odpadkov na povečanje vsebnosti oligoelementov v nerjavnih jeklih** (mentorja prof. dr. Jakob Lamut in dipl. inž. Stanko Petovar).

Za področje STROJNIŠTVA je komisija v sestavi dipl. inž. Marjan Senica (predsednik) ter dipl. inž. Ivan Koren, dipl. inž. Milivoj Zajc, dipl. inž. Avgust Krajnc in dipl. inž. Zvonko Kremljak podelila štiri nagrade, dve srednješolski in dve višje – oz. visokošolski.

Srednješolci so prejeli:

• **drugo nagrado** Andrej Štern in Boris Veler za nalogu **Membranske kolute vzmeti** (mentorja dr. Đorđe Dobi in dipl. inž. Vinko Močilnik)

• **tretjo nagrado** Matjaž Peršak in Janez Krajnc za nalogu **Knjižnica hidravličnih in pnevmatskih simbolov** (mentor dipl. inž. Miran Pirtovšek).

Študenti so prejeli:

• **prvo nagrado** Dejan Ahtik, Mojca Ferk, Staša Jesenovac, Aleš Jug, Anja Krančan, Albin Muršič in Anton Zorec za nalogu **Metodologija izdelave elaborata o varstvu pri delu za proizvodne železarnice Ravne** (mentorja mag. Vlado Drusany z višje Varnostno-tehniške šole v Ljubljani in dipl. inž. Mirko Vošner)

• **drugo nagrado** Alenka Pšeničnik za nalogu **Merjenje paralelnosti ploščic za etalone trdote in računalniška obdelava podatkov** (mentorji: prof. Adolf Šostar z Tehniške fakultete v Mariboru ter dipl. inž. Mirko Pikalo in dipl. inž. Marko Modic)

Za področje ELEKTROTEHNIKE, RACUNALNIŠTVA IN INFORMATIKE je komisija v sestavi dr. Janez Bratina (predsednik), dipl. inž. Friderik Rus, dipl. inž. Beno Kotnik, dipl. inž. Darko Šrot in dipl. inž. Miroslav Paškvan podelila pet nagrad: tri srednješolcem in dve višje – oz. visokošolcem.

Srednješolci so prejeli:

• **prvo nagrado** Aleš Mlakar za nalogu **Program za pisanje karakteristik izmerjenih električnih veličin** (mentor inž. Darko Petan) ter Peter Retko za nalogu **Avtomatiziran prenos podatkov z merilnih strojev v računalnik** (mentorja dipl. inž. Mirko Pikalo in dipl. inž. Ivan Marchiotti)

• **drugo nagrado** Marko Valant za nalogu **Tranzitni ojačevalnik pri modemske povezavi računalnikov** (mentor inž. Darko Petan)

Študenti so prejeli:

• **prvo nagrado** Igor Ivanjšič za nalogu **Poslovne informacije za vodenje materialnega poslovanja** (mentorja prof. dr. Stefan Kajzer s Poslovno-ekonomske fakultete v Mariboru in mag. Marjana Merkač)

• **drugo nagrado** Marjana Mlakar za nalogu **Poslovne informacije za vodenje materialnega poslovanja – program DATO** (mentorja prof. Dragomir Benko in prof. Ivan Verčko). Za področje EKONOMIJE, PRAVA IN DRUGIH DRUŽBOŠLOVNIH VED je komisija v sestavi mag. Matic Tasič (predsednik) ter dipl. psih. Milena Gartner-Delopst, dipl. oec. Peter Prikeržnik, prof. Helena Merkač in dipl. iur. Silva Bračko-Božič podelila sedem nagrad, dve

srednješolski in pet študentskih.

Srednješolci so prejeli:

• **drugo nagrado** Petra Gorjanc, Irena Modrej, Primož Pratkanec, Mateja Rudolf, Spela Rus in Bogdan Tušek za nalogu **Delavci Železarnice Ravne o delu in življenju** (Javno mnenje 1990) (mentorici dipl. soc. Andreja Cibron in dipl. psih. Sonja Lakovšek-Vuković) ter Nataša Hribnik, Simona Kamnik, Janja Kobol in Vesna Šikman za nalogu **Sodobno pisarniško poslovanje** (mentorja prof. Marija Urbanc s srednje šole v Slovenj Gradcu in politolog Milan Zafošnik).

Višje – oz. visokošolci so prejeli:

• **prvo nagrado** Metka Steharnik in Pavli Cebulj za nalogu **Podjetništvo in interes delavcev Železarnice Ravne za podjetništvo** (mentorica dipl. psih. Eleonora Gladež ter sodelavca dipl. polit. Ivan Zagar in dr. Velko S. Rus s Filozofske fakultete v Ljubljani)

• **drugo nagrado** Metka Malovrh za nalogu **Vlaganje tujcev v SFRJ** (mentorja prof. dr. Marko Ilesič s Pravne fakultete v Ljubljani in dipl. iur. Miran Kos) ter Andreja Repnik za nalogu **Promocijske aktivnosti Železarnice Ravne na zunanjih trgih** (mentorja prof. dr. Danilo Vežjak s Poslovno-ekonomske fakultete v Mariboru in dipl. oec. Matej Smrt-nik)

• **tretjo nagrado** Zdenka Tušek za nalogu **Analiza prevzemnih pogojev za nabavljene materiale in predlog vključevanja teh v sistem zagotavljanja kakovosti v Železarni Ravne** (mentor inž. Anton Navodnik) ter Darja Tušek za nalogu **Ocena investicijskega programa racionalizacije in ekološke sanacije v Jeklarni Železarnice Ravne** (mentorica dipl. oec. Vida Lotrič).

Srednješolci so za prvo nagrado prejeli 3.220,00 din, za drugo 2.415,00 din in za tretjo 1.610,00 din, študentje pa za prvo 4.600,00 din, za drugo 3.450,00 din, za tretjo pa 2.300,00 din.

Več bomo o natečaju za nagrado Železarnice Ravne pisali v avgustovskem Koroškem fužinarju. Sicer pa so naloge na voljo v strokovni knjižnici železarnice.

H. Merkač

KAKO REDČIMO SVOJE VRSTE

Analitik našega stanja Mc Kinsey je ugotovil, da nas je v železarni glede na to, koliko naredimo, 50 % preveč. Zdaj zato intenzivno zmanjšujemo število zaposlenih in v prvih petih mesecih letos je 253 ljudi prekinilo delovno razmerje (upokojitve, odhodi drugim itd.), v juniju pa je bilo še dodatno 68 odjavljenih. Ker pa se je do junija zaposlilo 85 delavcev, samo iz vojske in začasno pripravniki, je bilanca do konca maja 1990 za 168 manj zaposlenih.

Številke so glede na zadane cilje pohvalne. Da pa smo do njih prišli, vodimo posebne akcije, kajti samo naravni odlivi bi bili prešibki.

Te akcije so v železarni zelo različne, ene so takojšnje, nekatere na dolgi rok, vse pa so delo z ljudmi in kot takšne zelo občutljive.

V Tehničnih službah, v SGV, smo naleteli na dva primera, kako v praksi poteka zmanjševanje števila zaposlenih. Primera tudi lepo pokažeta, kaj lahko zmanjšanje števila zaposlenih predstavlja za ljudi, ki jih to posredno ali neposredno zadene.

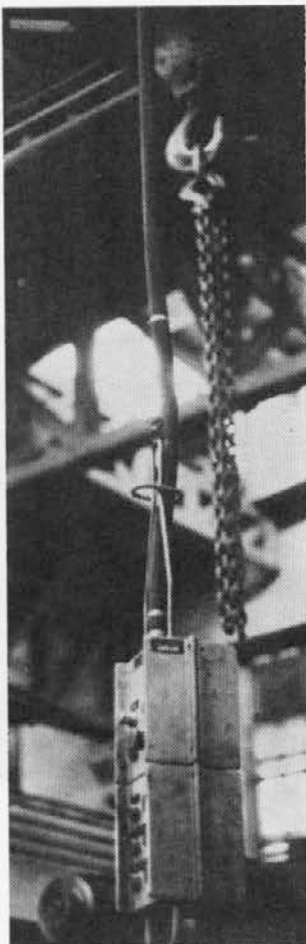
V primeru Jožice Kotnik zna kdo reči, da ne sodi v ta okvir, a če izhajamo iz cilja, zaradi katerega so ji v žerjav namestili uro, sodi, kajti cilj je racionalizacija in v končnem manj ljudi.

Jožica Kotnik dela v železarni 30 let, od tega 28 let na žerjavu, zadnjih 18 let v strojni obdelavi, ves čas po njenem mnenju in po mnenju vodstva dobro. Potem pa so ji maja letos, ne da bi ji povedali s kakšnim namenom, v žerjav namestili uro. To jo je zelo razburilo, češ 30 let sem znala delati brez kontrole, zdaj, nekaj let pred upokojitvijo, pa me bodo kontrolirali. Nekateri so jo tolažili, da ura ni namenjena njej za kontrolo, da bodo merili tresljaje, ji je celo nekdo rekel.

Danes Jožica seveda ve, čemu je ura v njenem žerjavu, a stalo jo je veliko živcev, da je prišla do informacij. Kot žerjavovodkinja s stažem in izkušnjami pa seveda tudi dvomi v novost, ki jo v SGV zaradi racionalizacije uvajajo in zaradi katere se je vse skupaj začelo.

Zakaj gre, nam je povedal Milan Klemenc, vodja materialne službe v SGV:

»Kvalitete dela tej delavki seveda nihče ne more oporekati in sploh ni ona razlog za meritve. Bistvo je uvajanje nove oblike opravljanja del v skladiščno-materialni službi. Priti želimo do univerzalnega delavca. Zmeriti želimo, koliko žerjav efektivno dela na ših. Če bomo ugotovili, da premalo in da je škoda zanj posebej zaposlenega delavca,

IZ KABINE IN S TAL

V železarni imamo skupaj 143 žerjavov, od tega jih je 77 vodenih iz kabine, 64 pa s tal. Največ jih je v Kovačnici (11 vodenih iz kabine, 10 s tal), največ vodenih iz kabine pa je v Valjarni (15). Na teh žerjavih je skupno v vseh izmenah zaposlenih 230 ljudi.

Cepprav je res, da pri vodenju žerjava s tal ni treba imeti posebej zaposlenega človeka, saj lahko delavci z njim delajo kar sami, le tečaj morajo imeti opravljen, si dela v železarni brez klasičnih žerjavov ne moremo predstavljati. biti morajo povsod tam, kjer jih zahteva narava dela. Ni pomembna nosilnost žerjava, saj je npr. »najtežji« v železarni – 100-tonski na montaži stiskalnic v SiD voden s tal, pač pa njegove frekvence, dolžina in hitrost gibanja. Manj je žerjav obremenjen, ožji delokrog ima in manj je hiter, prej ga je smiselno voditi s tal, kar nas pride seveda cenejšje.

Po besedah Stanka Rihterja, vodja vzdrževanja žerjavov v SGV, ki nam je posredoval podatke, pa na to, da je nekje žerjav voden iz kabine, a drugje s tal, vpliva tudi okolje samo (temperatura npr.).

H.M.

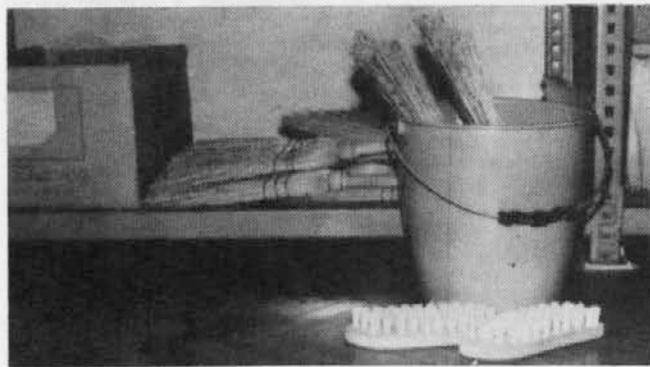
DRASTIČNO MANJ ZA ČISTILA

Gotovo niso samo čistila v železarni tisto področje, na katerem je bila v zlatih časih poraba neomejena in zato pretirana, kot danes priznavajo tisti, ki imajo s tem opravka. Vrsta področij je takšnih in takšna gotovo teže prenašajo drastične omejitve, v katere smo prisiljeni v zadnjem času. Te so resnično takšne, da si je s preostankom težko kaj pomagati, sploh če ga je treba deliti na nujne in manj nujne potrebe in ostanejo tiste manj nujne skoraj brez. Tako se pri nas dogaja z nabavo čistil za obrate, kajti logično je, da mora biti prej teh dovolj za čiščenje samskih domov in DTK, npr.

Kako smo v železarni zmanjšali nabavo čistil, vidimo iz primerjave letošnjih šestih mesecev z lanskimi. Tako smo v obdobju januar – junij 1989 porabili 8620 cetov, arfov in jonov, letos le 4864 teh, lani 2505 tekočih mil, letos le 1328 teh, lani 4212 kosov čistila WC sanitar, letos le 2959, lani 4140 odstranjevalcev, letos le 2573 in lani 936 vimov, letos pa le 312 teh.

Cepprav je res, da je čistilo tudi sama voda in da se da z drgnjenjem marsikaj doseči, pa bo treba biti pozoren na tisto mejo, ko bomo zaradi nečistoče že zdravstveno ogroženi.

H.M.

bomo tudi v oddelku strojne obdelave uvedli vodenje žerjava s tal, kot smo to že naredili v nekaterih oddelkih. Pri vodenju s tal lahko namreč delavci drug drugemu strežejo, samo usposobiti jih moramo za to.

Kaj nas je do takega razmišljanja pripeljalo? Kot vemo, so žerjavovodje praviloma premeščeni ljudje, z omejeno delovno zmožnostjo. Zato prihaja do odsotnosti, kar seveda povzroča zastoj. Mi bi se z vodenjem žerjava s tal radi izognili prav tem, hkrati pa bomo tako lahko zmanjšali število zaposlenih.

Kako bo konkretno to potekalo v strojni obdelavi, pa se bomo odločili potem, ko bodo znani rezultati meritev v žerjavu.

MANJ DELAVCEV, A ENAK OBSEG DELA

Drugi primer so čistilke v SGV. Da počistijo vse prostore, teh je prek 20, so pa na vseh koncih železarne, saj so na vseh koncih delavnice vzdrževalcev, je določeno, da jih rabijo 8, a zdaj jih je zaposlenih samo pet. Obseg dela je torej ostal enak, delavk pa je manj. Sicer je res ena v porodniški, ena pa v bolniški, a vendarle – dela jih samo pet. Te morajo narediti veliko več, plačane pa so enako kot prej. Ne dobijo ne kakšnega procenta

več ne kakšne delavke več – samoposebi je umevno, da je, kot je. Dela pa ni malo, saj čistijo vse od oken do tal, stopnišča. Kot terenske snažilke so plačane po 2. grupi in s 3. okoljem.

Seveda pa čistilke v SGV Olga Fužir, Karmen Bosilj in Francka Jelen, ki so govorile v imenu vseh petih, tudi niso mogle mimo drugih problemov, ki tarejo kar vse čistilke v železarni.

»Živimo v dvajsetem stoletju«, so rekle, »pa ne dobimo dovolj čistil. Dobimo 20 kg praška, kaj pa je to za remont? Ni sirkovih metel, rokavice imamo zluknjane, pa čisti WC. Tu bi morala posredovati higienska služba, saj smo vsi ogroženi, če bomo še tako varčevali na tem področju.«

Zdaj seveda tudi izjava čistilk terja komentar. O zmanjšani porabi čistil pišemo posebej pod naslovom Drastično manj za čistila, za povečan obseg dela nekatere zaradi zmanjšanja števila zaposlenih pa lahko rečemo le: odkar smo ukinili OP, ni možna dodatna stimulacija in še – v tolažbo in opomin vsem nam: veseli moramo biti, da še imamo delovno mesto, pa kakršnokoli. Primer namreč v železarni – sploh ni edini.

H. Merkač

ELEKTRONIKA SAMA PO SEBI NI DOVOLJ

Na posvetovanju »Energija-tehnologija-izdelek«, ki je bilo 16. maja v Železarni Ravne, je dipl. inž. Franc Rus govoril o optimizaciji porabe energije za ogrevanje v valjarni. Kratak povzetek tega in drugih predavanj smo objavili v 6. številki Informativnega fužinarja. Vodstvo valjarne ugotavlja, da se nekateri podatki v povzetku ne ujemajo z dejanskim stanjem naprav v tem za železarno pomembnem proizvodnem obratu, zato sta vodja OE Stanko Triglav in vodja razvoja Marjan Blažič v zvezi z zapisom dala naslednjo izjavo:

»Nam v proizvodnji elektronika sama še ne omogoča racionalizacije. Da bi bili učinki res taki, kot si jih želimo, bi morali imeti tudi peči v brezhibnem stanju, predvsem kar se tiče gorilniške in regulacijske opreme. Peči pa so, žal, v bednem stanju. Elektronika sicer kaže, kako peč gori, korektur pa ni mogoče prenašati in jih elektronika ne rešuje. V praksi morajo ogrevanci peči še vedno ročno regulirati.

Te navedbe veljajo za peči, v katere je mikroter vgrajen in ki so – po nedavni rekonstrukciji – še v najboljšem stanju. Peta peč

je še na mazut in tam taka regulacija ni smiselna. V primeru zmanjšanja proizvodnje gredic bo le še za rezervo.

V valjarni je še 11 peči za ogrevanje in toplotno obdelavo, pri katerih je potrebna kompletna obnova merilno-regulacijskega sistema in gorilnikov in če govorimo o prihrankih energije, tudi sodobna obzidava. Vendar je to povezano s takimi stroški, da je trenutno možno samo krpanje. Ne predstavljamo si, kako bi lahko računalniško vodili te peči, dokler so v takem stanju.

Zato je proklamirani 30-odstotni prihranek energije v valjarni zaenkrat za nas samo teoretična predpostavka.

Če pa želimo preiti na višje legirani program in na večji delež zahtevnejših vrst jekel, je nujno bistveno zanesljivejše delovanje agregatov v valjarni, skozi katere gre tri četrtine proizvodnje železarnice.

Da ne bi kdo narobe razumel: Nismo proti elektroničnim. Želimo le, da bi bilo stanje agregatov tako, kot je opisano, in bi bila elektronika uporabna.«

Zapisa: Mojca Potočnik

OSKRBA Z ENERGIJO V MAJU 1990

Tudi v maju na področju cen energije razen manjših nihanj ni bilo bistvenih sprememb glede na prejšnje mesece. Omeniti velja le ceno zemeljskega plina, ki zaradi enakih mesečnih deležev transportnega stroška v poletnih mesecih poraste pri manjšem odvzemu plina.

Tako imajo vpliv na višino stroškov porabljene energije porabniki sami v odvisnosti od količinske proizvodnje, proizvodnega programa in racionalne rabe energije. Kako priti predvsem do racionalnejše porabe energije, je seveda predvsem tehnično, organizacijsko in ekonomsko vprašanje, ki nas danes in nas bo tudi v prihodnosti obremenjevalo.

Smo pa imeli v maju nekoliko nižje skupne stroške energije kot v aprilu. Ker pa je skupna proizvodnja v maju v primerjavi z aprilom padla za celih 29,7 %, so stroški energije na tono skupne proizvodnje zaradi tega celo močno porastli, in sicer od 557,05 din/tono v aprilu na 751,14 din/tono v maju.

Povsem drugačno sliko nam daje izračun stroškov energije na tono skupne prodane robe. Ta je bila v primerjavi z aprilom nižja le za 1,2 %, stroški energije znašajo 2.231,02 din/tono in so proti aprilu nižji za 4,0 %.

Dobava primarnih energentov je bila v maju v redu, enako tudi proizvodnja in oskrba porabnikov s sekundarnimi energenti. Za redno oskrbo porabnikov s kisikom smo nabavili iz Tovarne dušika Ruše 108.000 kg tega plina, kar je 22,75 % od skupne porabe. Argona smo nabavili 11.129 m³, in sicer vsega iz uvoza. Poleg oskrbe porabnikov z energenti smo v železarni zbrali še 14.200 l odpadnega olja, ki ga pokurimo na kotlih ali ogrevalnih pečeh. Z destilacijo odpadnih nitro razredčil smo pridobili 2.560 kg uporabnega razredčila.

Količinske porabe energentov so bile v maju nižje od planiranih, le argona smo porabili več za 9,2 %. Vendar pa so bile količinske porabe energentov v primerjavi s proizvodnjo še vedno previsoke, kar je odraz povečanja specifičnih porab energije v primerjavi s planiranimi oziroma z lanskim majem.

Iz primerjave specifičnih porab za posamezne skupine peči pa je razvidno, da so tudi te v maju v večini večje od minimalnih v pre-

teklem obdobju. Večje specifične porabe pa predstavljajo v maju za 1.432.033 din večje stroške energetske oskrbe.

1. Primarni energenti	Poraba	Str. v din
Elektro energija	14 227 942 kWh	10 173 347,13
Zemeljski plin	3 769 341 Sm ³	9 032 379,96
Butan propan	13 000 kg	59 832,64
Mazut	201 000 kg	546 147,00
Karbid	8 300 kg	54 780,00
2. Sekundarni energenti	Poraba	Str. v din
Acetilen	2 962 kg	102 776,74
Industrijska voda	1 584 042 m ³	815 115,95
Sanitarna topla voda	7 950 m ³	83 027,64
Para	4 797 200 kg	2 015 193,65
Centralno ogrevanje		
– v ŽR	471,293 MWh	96 714,29
– v MR	356,308 MWh	124 629,38
Kisik	461 761 kg	1 228 014,20
Komprimirani zrak	5 465 768 m ³ n	999 313,43
Čisti dušik	222 m ³ n	5 315,49
Tehnični dušik	13 835 m ³ n	36 819,82
Argon	10 487 m ³ n	264 435,13

Robert Jamšek

ODPRAVITI KRITIČNE TOČKE V VALJARNI

Na fotografiji je delavec pri kontrolni liniji tiede v Valjarni. Z njo že deset let dokaj uspešno izvajajo ultrazvočno in t.i. feroflux (površinsko) kontrolo polizdelkov – gredic. Težave nastajajo takrat, če gredice niso ravne (slabe škarje, dešaržirane gredice v jaslilih). Rešiti se dajo na dva načina, z dodanim peskalnim in ravnalnim strojem ali z drugačnim načinom rezanja gredic (z žago ali plamenskimi rezanjem). Za katero rešitev se bomo odločili, je za zdaj še odprto vprašanje, več pa se že ve za rešitev drugega problema, ki prav tako nastaja na tej liniji. To je trdovratna škaja, zaradi katere se krtače zelo hitro obrabijo in potem gredic ne čistijo dobro, ultrazvočne glave pa se zato uničujejo. Zdaj nameravajo linijo posodobiti tako, da med glavo in gredico ne bi bilo direktnega stika, pač pa vmes vodna blazina.

Kot je povedal inženir za razvojne projekte v Razvojnem sektorju dipl. inž. met. **Kristijan Zalesnik**, pa je v Valjarni, ki letno proizvede okrog 52.000 ton okroglega programa, 15.000 ton ploščatega in 25.000 ton kvadratatega in ki je eden naših donosnih obratov, še cela vrsta kritičnih točk, ki bi jih bilo treba za vstop v Evropo čimprej odpraviti. To so med drugim: čistilna naprava za brusilne stroje, zalaganje peči alijno, srednja proga in nenazadnje kontrolna linija v adjustaži.

O tej je bilo v železarni zadnje čase veliko govora, saj je investicija stežka dobila zeleno luč, čeprav nas tržišče sili vanjo. Zdaj imamo v adjustaži Valjarne le ročno in ročno ultrazvočno kontrolo, kar je »za ta čas kriminal«. Obeta se nam namreč, da bodo v Evropi po novem vse stroške napak pri prodanem izdelku nosili proizvajalci, ne kupci, torej se moramo nujno posodobiti. Na letošnjem Biamu v Zagrebu so naši strokovnjaki že navezali stike s tujimi proizvajalci adjustažno-luščilnih linij (odkrivanje površinskih in notranjih napak ter zamenjave kvalitete). Računajo, da bodo v dveh mesecih prejeli ponudbe, investicijo pa dokončali – če bo denar – v dveh letih.

H. Merkač

Naročil bo dovolj le, če bomo konkurenčni

»Dobička ne prinaša poslovna enota ali neki obrat ali proizvodna linija, prinaša ga samo konkretni izdelek ali storitev, prodan in plačan.«

Moto za nadaljnje razmišljanje sem si izbral, ker nekateri še vedno gledajo na uspeh svoje enote s kolektivističnega, manj pa poslovnega vidika. Namreč, preveč se gleda količinsko, manj pa vrednostno in vsebinsko, t.j. ekonomsko integralno. Po vseh povojnih letih sili v ospredje dejstvo, da se naša slovenska vključenost v ožje in širše jugoslovansko gospodarstvo v varni, zaščiteni domači trg izredno hitro spreminja v generator vse večje ogroženosti celotnega podjetja: nelikvidnost, neplačevanje, izsiljevanje, pogojevanje največjih dobaviteljev ob sočasni naši nesposobnosti obrambe, lažno sklepanje pogodb v eni in drugi smeri s figo v žepu, torej zavarovanje dobavitelja/kupca, da bo blago/proizvod v redu plačan, pri nas ni označeno kot prevara in s tem kot kaznivo dejanje, za katero sodno odgovarja fizična in pravna oseba; premajhna produktivnost ali preveč zaposlenih na enoto proizvoda; za preveč zaposlenih ni socialnih programov ne v občinskem, ne v republiškem, še manj v državnem merilu in ker ni denarja, tudi v našem podjetju ne; negativna rast družbenega produkta v zadnjih desetih letih, dodatna zmanjšana proizvodnja v zadnjih mesecih zlasti v kovinsko-predelovalni industriji, zmanjšano povpraševanje po proizvodih ČM, vzmeteh, pnevmatikah, delih, orodjih, ind. nožih, neložna mesečna razpiranja cenovnih škarij, iz dneva v dan več stečajev, precenjen dinar, dnev-

na skrb za preživetje namesto kratkoročne in dolgoročne strategije prestrukturiranja, nedisciplina, neodgovornost, kazanje s prstom na druge. No to je samo dodatna začimba težkih gospodarskih razmer in kaosa na domačem trgu, je nekaj tistih najbolj vidnih dejstev, samo nad površino vidni del ledene gore naše neuspešnosti, nekonkurenčnosti in nedobičkonosnosti ter ogroženosti. Iz morja kaosa gleda le vrh ledene gore, za katero se ve, da se pod površino skriva ogromna trda gmota in ki nam grozi, da če se z vso energijo pravočasno ne bomo spremenili, v našem poslovanju usodi Titanica uiti ne bomo mogli.

Z marketinškega vidika bom na nekaj dejstev poskušal odgovoriti v naslednjih odstavkih.

Nesporno je, da smo iz izkušenj, centralno planskega planiranja in dirigirane ekonomije še vedno navajeni v prvi vrsti na enote, kot so tone, kg, kosi, tem sledi vrednost, pokrivanje variabilnih in fiksnih stroškov ter letem pogojem dobiček, ki je domovinsko pravico dobil šele pred dobrim letom in pol. Spominimo se, kaj so nas v šoli učili, kakšne kategorije da dobiček je! Glede na število zaposlenih, na nujen dohodek in dobiček mora biti dosežen tak in tak letni plan, kot cilj, ena dvanajstina je toliko in toliko, za neki obrat po pripadajoči meri. Bolj po logiki toliko in toliko moramo proizvesti in prodati, kot pa po logiki realnega povpraševanja, torej realnih tržnih potreb. Tržno

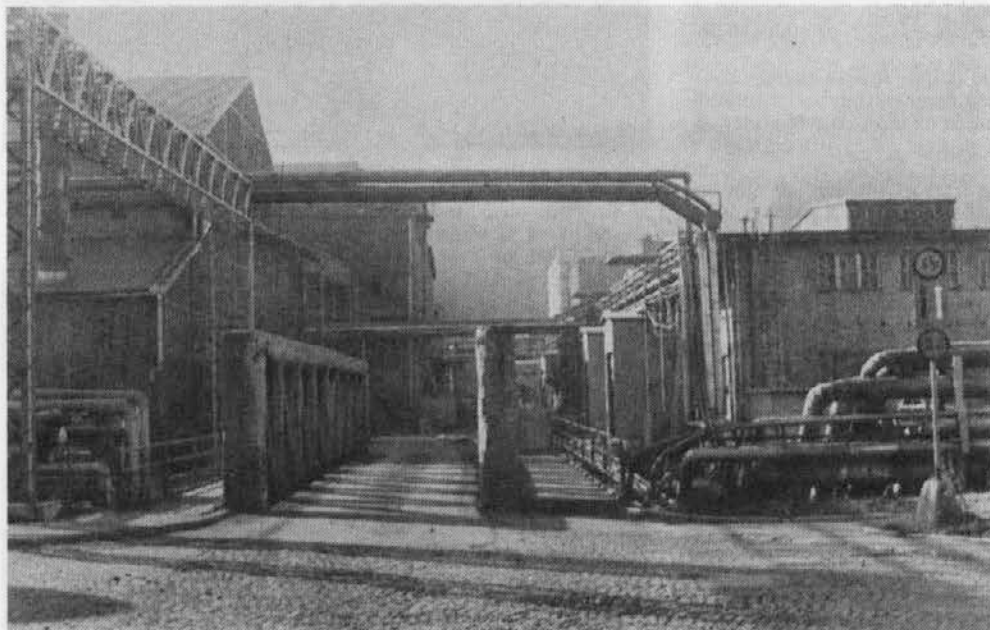
povpraševanje pa ima določeno tendenco, vztrajnost, povpraševanje ali pojevanje, odvisno od stabilnih ali spreminjajočih se pogojev, ki jih v prvi vrsti diktira država s svojo ekonomsko politiko. Kakšna je ta bila v preteklosti, lani in letos, je znano in posebej ne bom analiziral. Povpraševanje je funkcija moči razvoja in rasti posameznega podjetja kot povpraševalca po določenih proizvodih ali dobavitelja le-teh. Vse to marketing mora poznati, obvladovati in za nas kot proizvajalca pridobiti kar se da največ dobičkonosnih naročil za optimalno zasedbo kapacitet tako kratkoročno kakor dolgoročno, po možnosti za nekatera stroškovna mesta serijske proizvode dol. volumna, konfiguracije in teže ter višjega cenovnega razreda.

ZA VEČJO VKLJUČENOST NA SVETOVNI TRG

Da je tradicionalna vključenost našega podjetja v grobem v dva trga: domačega in tujega, v prvega pretežno, v drugega manj, a v zadnjih letih rastoče, je zagotovo pomembno dejstvo, ki ga kaže malo pobliže pogledati, zlasti zategadelj, ker smo si za dolgoročni marketinški cilj postavili veliko večjo vključenost v svetovni trg kot v preteklosti. Skok od 24 x 10 \$ pred dobrimi tremi leti na 70 milijonov \$ v letošnjem letu gotovo ni mačji kašelj. Posebej ne zato, ker smo bili leta in leta zaprti gospodarstvo, z nenehno spreminjajočimi se deviznimi predpisi (maksi, mini, midi), izvoznimi, uvoznimi kvotami, večjimi in manjšimi dodatnimi carinami, dovoljenji, kooperacijami, kom-

penzacijami, ki smo jih imenovali tudi višje oblike izvoznega trženja. Z zadnjimi spremembami predpisov pa smo zopet tam, kjer smo bili: kooperacije se ne splačajo, nam dajejo samo administrativno delo in težave s kupci/dobavitelji. Naša ravenska dolgoletna vključenost v domači trg z v uvodu navedenimi dejstvi kaže na svojo problematičnost zlasti glede povpraševanja, t.j. zagotavljanja naročil za optimalno zasedenost kapacitet. Izkazalo se je, da je jugoslovanski trg tudi premajhen, da bi nas lahko zaščitil ali zavaroval pred pritiski tuje konkurence, predvsem pa pred svetovnimi gospodarskimi tokovi, tehnološkimi inovacijami, državno zaščito, produktivnostjo, ekonomičnostjo ipd. Skoraj sem gotov, da je državne zaščite kot primarne industrijske panoge (I. razred po Marxovi reprodukc. shemi) za vselej konec. To pa pomeni, da bomo iz dneva v dan bolj na prepihu mednarodne menjave in vpliva mednarodnega finančnega trga. To so dejstva, ki jih je naša država morala sprejeti ob želji po vstopu v razviti svet – razvitejšo gospodarstvo. Če hočemo ali ne, dejstvo je, da v sistemskem pojmovanju meja le-te dobivajo vse drugačno vsebino, predvsem na gospodarskem področju.

Zaprto domačega trga je preteklost in s tem tudi samozadostno – razvijanje industrije znotraj naše države. Upam si trditi, da so vodilni in vodstveni delavci prišli do spoznanja, da se tehnološka nerazvitost odpravlja le z odpiranjem v svet, s prisotnostjo na svetovnem trgu, s tekmovanjem z razvitejšimi. Spoznanje, ki torej iz tega izhaja, je zelo jasno: Ne računajmo na kakršnokoli pomoč od države (kot npr. Štore in Jesenice od bivše slovenske vlade), še zlasti ne zategadelj, ker je ČM v Sloveniji in Jugoslaviji med največjimi porabniki energije ob hkratnem majhnem družbenem produktu, da o ekoloških problemih ne govorimo (glej analizo K.M. Kosa). Prava pot za izhod iz zatečene krize in obstanek in razvoj našega podjetja je namreč svetovni trg, svetovna konkurenca kot merilo naše uspešnosti za dobiček v tej konkurenci. Računati moramo tudi na politiko nove slovenske vlade, ki gre v smeri (take so napovedi) racionalizacije gospodarstva, predvsem tistih dejavnosti, ki predstavljajo energetske požeruhe in onesnaževalce okolja. Pri slednjem smo zagotovo izjema, vendar to osnovnega dejstva ne spremeni, da bo vlada od nas zahtevala čiste račune in da je računati na podporo iz do-

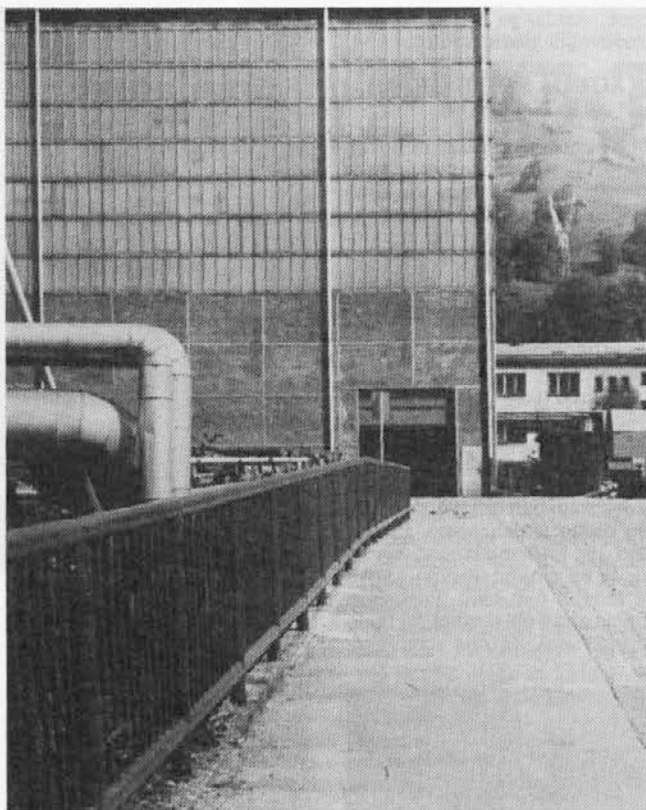
mačega trga – vlade – le za dobičkonosno proizvodnjo. Ne samo, da je za Železarno Ravne jugoslovanski trg premajhen, pomembno in nujno je, da se trženje na tem trgu približuje pogojem trženja na zunanjem trgu (specifičnosti, kot so: kultura, tradicija, jezik, navezanost, seveda ostajajo). Znano je tudi, da je trg posamezne nacionalne države za današnji način proizvodnje in gospodarjenja bistveno preozek. Pogojev na svetovnem trgu pa predvsem ne more po svoje določati (kakor smo bili do sedaj navajeni na domačem trgu – količine, cene, plačilni pogoji, univerzalna prodajna pogodba) nobena država, in kar je še posebej značilno, najpomembnejše odločitve, ki zadevajo svetovni trg, se sprejemajo zunaj državnih okvirov, v neposrednem dogovoru gospodarskih mednarodnih podjetij, ki imajo na svetovno tržišče največji vpliv.

CENA, KVALITETA, SOLIDNOST – TRIJE POGOJI ZA USPEH

Pri vključevanju v mednarodno konkurenco, torej na svetovni trg, naj bo to evropski, ameriški, vzhodni, afriški, trg nerazvitih držav, so v ospredju trije dejavniki: cena, kvaliteta, solidnost. Cena kot dejavnik konkurenčnosti izgublja pomen. Cene so sicer nujen, a ne edini pogoj za uspeh (v smislu da prodamo in smislu našega dobička od prodaje) na trgu. Vse bolj se daje poudarek tudi na druga dva nenečnovna dejavnika. Posebna in prvenstvena pozornost velja kvaliteti, torej zadovoljivim kupčevim hotenjem. Raste tudi spoznanje, da je nekaliteta veliko dražja od kvalitete, nenazadnje pa je nekaliteta najnevarnejša za prihodnost podjetja (spomnimo se na lažno izpolnjene protokole v prepričanju, da kupec ne bo opazil kontrole!). Strošek nekalitete ni samo v proizvodu (variabil. str., nepokriti FS), ki ga damo v staro železo, ali pa ga skrivamo med nedokončano proizvodnjo; kje so stroški nepotrebnih popravil, reklamacij (pri katerih se izgovarjamo, da jih ni veliko, da so objektivna zadeva, ker ni kontrolnih naprav ter nam je pač kontrola ušla), servisa (HAY, ZDA, Schmidt, Krombach, Jesenice, itd.) v izguubljenem času, od nikogar plačanem delovnem času, ampak zlasti v izgubi tržne pozicije – nezaupanje kupca, nekonkurenčnosti. Vstopnica na trg med konkurenco je pravzaprav dobra in zanesljiva kvaliteta (valji, ZDA, Francija, Italija, Kidričevo). Tretji dejavnik je solidnost v izročanju proizvodov kupcu tako zamuhanje v dobavnem roku, dajanje lažnih obljub, izmikavanje pravih odgovorov, izgovarjanje na drugega pomenijo, da zakonov trženja ne poznamo, da smo dobili najverjetneje prvi in

zadnji posel ker smo izgubili nujno zaupanje. Komercialist je tu nemočen, zadevo sicer omili, je pa ne reši!

V spregi vseh teh dejavnikov cena resda ni v ospredju. Kot vrednostni izraz stroškov vseh vhodnih materialov, kapitala, dela, prenesenih fiksnih stroškov, načrtovanega prometa, iztržka in dobička ter produktivnosti je vsekakor pojem zase, in to v tem smislu, da govorimo v naši vsakdanji praksi o tako imenovani: lastni ceni, prodajni ceni, ponudbeni ceni, ceni na domačem in tujem trgu, konkurenčni ceni. Delitev na ceno za domači in tuji trg za enak proizvod izhaja iz zaprtosti našega gospodarstva. Tega zunaj ne poznamo. Poznajo samo konkurenčno t.j. tržno ceno. To je cena, ki jo trg prizna. ČM je bila od 1971 leta odvisna od tako imenovanih administrativnih cen in pristojnosti zveznih organov ter so se formirale neodvisno od tržnih pogojev. To je pri marsikom ostalo v ušesih in ima težave, ko se sreča s pojmom tržna ali konkurenčna cena. Od prej navedene definicije se tržna cena razlikuje v svojem bistvu. To je cena, ki jo trg prizna v pogojih ustrezne ponudbe tudi drugih proizvajalcev / ponudnikov. Bistveno je, da je tržna cena odvisna od konkurence, njene sestavljenke pa predstavljajo pravzaprav spremenljivke. In dobiček pomeni razliko med tržno ceno in spremenljivkami (material, delo, vsi PS, izmeček, rizik). V primerih, ko je to razmerje neprimerno, je tak tudi dobiček. Torej, če si postavimo (in tako delajo povsod v svetu, v razvitih gospodarstvih), da je tržna cena znana (in to zmeraj je), da hočemo imeti dobiček (npr. 5, 10, 15, 20 %) nam preostane le, da se pomudimo pri spremenljivkah cene. Vprašati se moramo: ali so preveliki stroški materiala, dela, kapitala, predvsem stroški, prenizka produktivnost, neustrezna tehnologija, prevelik rizik, premajhen izkoristek. Dobitek torej zavisi od nas, kako znamo in hočemo vplivati ter vplivamo na spreminjanje spremenljivk. Tradicionalni, iz vsakdanje prakse znani pritisk in zahteva na komercialiste, da morajo doseči dobičkonosne cene, vidimo torej, da je pravzaprav Sifzof posel, saj se postavljajo neuresničljivi pogoji, postavljajo pa jih le oni, ki z marketinško miselnostjo in podjetništvom pri sebi niso na čistem; razen seveda v primerih, ko je tržna cena resnično višja od dosežene! Graditi politiko cen na višjih cenovnih razredih brez upoštevanja tržnih cen in nujno potrebnih in edino odlašajočih ukrepov v smeri priznanja stroškov pomeni za podjetje podobno kot samomor. **To je torej razlog zahteve PO, da se morajo stroški znižati od 10 do 30 %.** Zaključek tega dejstva je: če se ne bomo obnašali trž-

go, na nobenem trgu nimamo perspektive, drugače povedano: naročil bomo imeli dovolj le, če bomo konkurenčni.

NE »MOJ OBRAT«, AMPAK »NAŠA ŽELEZARNA«

Kako smo lahko konkurenčni pri 40, 50, 60 % izplenu ali ko mora finalist za konkretni izdelek v tehnološki verigi predhodnemu obratu plačati izdelek po ceni OUCM-a, dejanski stroški dela po planskih cenah pa so veliko nižji, je pogosta praksa, ki prvemu prinaša dobiček, drugega izgubo ali pa posla nobeden nima. So tudi obratni primeri. To je tudi eden od vzrokov, da je dela le za eno, namesto dve ali tri izmene, v vsakem primeru bi bili stroški drugačni, pridobivanje naročil pa lažje. Za individualno proizvodnjo, kot so to orodja, obdelani odkovki ali ulitki pa je to še kako za trženje pomembno dejstvo. Niso tudi redki primeri, ko nekdo vidi rezultat le svojega obrata, noče pa videti izdelka, ki je predmet menjave in zadovoljevanja potreb: »Jaz, t.j. moj obrat, mora doseči tak in tak rezultat, naj oni znižajo svoje stroške, mi smo naredili vse«. So tudi svetli zgledi, kot so npr. sendzimir in OHW valji, ko so odgovorni celotne tehnološke verige sedli s strokovnimi službami za mizo in retrogradno od tržne cene nazaj realno ugotovili, da je kar precej možnosti za zmanjšanje stroškov; verjeti je, da jih tudi bodo. Koliko več naročil bi že lahko realizirali, ko

bi do takega razumevanja prišlo že prej, ko smo imeli še centraliziran ponudbeni oddelek! Iz trženjskega zornega kota se ob letošnji praksi zopet sprašujemo, kako je mogoče, da po enotah decentralizirani ponudbeni oddelki kažejo interes predvsem svoje enote in akt vrnejo v prodajo, da ga le-ta pošlje v drugo, a čas teče, ta pa je denar.

Kako smo lahko konkurenčni oz. zakaj ne moremo biti glede naše skrbi in odgovornosti do kvalitete, nam zgovorno ilustrirajo tile primeri: »30 valjev je pripravljenih za kromiranje, s tem da bo premer delovne površine znašal Ø 38,5 do 39 mm in ne Ø 40 mm kot se zahteva po načrtu. Prosimo, da pri kupcu preverite, če lahko vgradijo valje premera 38,5 do 39 mm, v nasprotnem primeru so valji izmeček.«

»Glede kvalitete omenjenih valjev ne moremo dati nobenega opravičila. Valje je naša končna kontrola pregledala, kar dokazuje merni protokol. Problem je nastal, ker smo v želji, da dosežemo rok, valje pospešeno izdelali koncem leta (delo ponoči in med prazniki). Da je bil problem še večji, so se nam gotovi valji med notranjim transportom poškodovali. Zaradi ozke tolerance delovne površine smo valje lahko sanirali le z ročno obdelavo in jih zaradi veliko vložene dela odposlali v upanju, da bodo za kupca še uporabni. Sedaj vidimo, da smo naredili napako, da nismo dali valjev v izmeček. To bi sicer povzročilo kasnitev odpreme 4 me-

sece, vendar pa bi kupca lahko zadovoljili glede kvalitete».

KOT DA SMO SAMO MI NA SVETU

Še en dokaz, zakaj ni dovolj naročil: Ko je komercialistka prosila našega kupca, če kljub reklamacijam lahko upamo na novo priložnost z dobavami dobrih valjev, smo dobili odgovor: »Dobavitelj je tisti, ki dobavlja – mi še nikakor nismo na tej točki, ker je bilo vse, kar smo jim (uporabnikom) poslali nemogoče, veliko količino slabih valjev. Povsem normalno je, da se slabi valji nadomestijo ali se denar vrne. Prav tako je normalno, da ne bi nikdar več delali z dobaviteljem takih valjev. Poskušam narediti vse, da bi nas še vedno jemali resno. Prosite me, naj jih kontaktiram, kot da ne bi bil z njimi dnevno v stiku v zadnjih 6-ih letih. Poskušam organizirati obisk takoj, ko bodo pripravljeni, da nas sprejmejo.

SEDEM KORAKOV V KAKOVOST ŽIVLJENJA

Lastnost oblasti je, da hoče vedno pred teboj stopiti na tvoje mesto.

++

Bistveno je, kaj pomeniš sam sebi. Če drugim pomeniš preveč, te hočejo imeti samo zase.

++

Ne obremenjuj se, če ne misliš tako kot drugi; vredno je, da sploh misliš.

++

Človek napreduje, kadar se primerja s tistim, česar ni dosegel, ne s tistim, kar ima.

++

Največja škoda je zamuditi priložnost pri sebi, ne pri drugih.

++

Napake ni treba priznati, če je ne boš ponovil – to je izkušnja.

++

Ko si dovolj pameten, se ne sramuješ več svojih neumnosti; samo brezbržen nisi do njih.

Jože Tomažič

Moja korespondenca s tem kupcem tehta že 2 kg in potrošil sem veliko več denarja za rešitev škode, ki ste jo napravili s slabimi valji, kot sem ga kdajkoli dobil s svojo provizijo. Če mislite, da je dovolj, da slabe valje nadomestite in boste takoj dobili zato velika naročila, potem verjemite, da se pošteno motite. Normalno na evropskem tržišču in ob obstoječi konkurenci je, da boste kupca za vedno izgubili. V želji, da pridobimo

naročila za pnevmatiko, nam je kupec Ingersoll-Rand, po preizkusu dveh naših kladiv, glede primernosti za trg odgovoril: »Delovanje zadovoljivo, hitrost vrtnanja manjša kot pri konkurenčnih kladivih istega razreda... ventil za vhodni zrak ni brezhiben, kladiva niso protihrupno zaščitena – so preveč hrupna, kar predstavlja resen problem za evropska tržišča«. Na povpraševanje madžarskega kupca smo iz obrata dobili odgovor: »Menim, da zaenkrat še nismo sposobni za izvoz krožnih žag, ker imamo obilo problemov na domačem trgu. Probleme rešujemo in ko bomo le-te rešili, bomo kupcu sporočili«.

Kot da smo samo mi na svetu!

In takih primerov ni malo. Teh nekaj pa je v proizvodnjo usmerjenim verjetno dovolj za razumevanje, zakaj ni dovolj naročil. Nič nam ne pomaga taka in taka razpoložljiva kapaciteta, toliko in toliko delavcev, proizvod je ali pa ni konkurenčen – posel je ali pa ga ni.

BAHAŠTVO BREZ OSNOVE

Kupcem pogosto govorimo, da bi jih prepričali, da smo pravi partner, da imamo CN, DNC stroje, širok program izdelkov, največje prednosti, ker imamo lastno jeklo, lastno predelavo le tega in torej najboljše možnosti za kratke dobavne roke, da imamo toliko in toliko doktorjev, magistrov, inženirjev, pravnikov, sociologov, psihologov, ekonomistov, inženirjev organizacije dela, več kot tristoletno tradicijo, strmo rast po osvoboditvi itd... Ko pa naredimo bilanco, se izkaže, da je daleč od pričakovane. Na skupnih sestankih drug drugega prepričujemo, kako tega in tega ne moremo narediti po pravilu, da so krivi praviloma vedno drugi (jaz sam pa nikoli). Da so stroji neizkoriščeni, je krivo pomanjkanje naročil in seveda komercialisti. Da je pomanjkanje naročil v glavnem posledica tega, ker smo predragi, nočemo slišati. Gluhi smo

za osebno odgovornost za izmeček, napačne tehnologije, slabo organizirano delo, predčasno odhajanje z dela (ob 13. uri), za grupe sprehajalcev med delom, za čitalce romanov med delom, itd. Nič ne naredimo da bi bila enakomerna odpredaja – vsaj približno, če ne dnevna pa vsaj dekadna. Vsako nagovarjanje, rotenje se izblini, kot da najbolj delamo zadnjo dekadno v mesecu. Vrtimo se v začaranem krogu: previsoki stroški – prenizka produktivnost, kot da imamo opravka s kvadraturu kroga v pričakovanju, da se bo razrešila, če se bodo zmanjšale dajatve in prispevki, popravil tečaj, povečale cene, itd... Ne zanižam, da imajo velik vpliv razna zunanja bremena, glavnega pa vendarle imamo mi sami, le spremeniti se moramo, kakor se spreminjajo tudi časi. Tržiti danes in jutri je čisto nekaj drugega, kakor je to bilo v preteklosti. Prilagoditev novo nastalemu stanju, ko je v ospredju konkurenčnost, zahteva od nas drugačno ravnanje do vodilnih proizvodov našega podjetja, do vsakega proizvoda, po katerem trg povprašuje. Proizvod bo prodan in plačan, če bomo znali in hoteli proizvajati boljše kot konkurenca in tudi dobiček mora takrat biti večji, kot ga ima konkurenca in nenazadnje: le tako bomo izšli iz gospodarsko-razvojne stiske, v kateri sedaj smo.

KAKO OBVLADATI KRIZO

Smo specifični, ker imamo v glavnem individualno proizvodnjo, vedno za znanega kupca, maloserijska proizvodnja je bolj izjema kot pravilo (armature, pnevmatika). Tako proizvodnja in z njo prodaja zahteva tudi specifično organizacijo dela, ki je drugačna od serijske. Kriza, ki jo sedaj živimo, je skoraj na najvišji točki (tehnološki viški delavcev, zakon o stečaju, nelikvidnost, nedoseganje dobička), za njeno obvladovanje predlagam naslednje ukrepe:

1. Znižanje vseh vrst stroškov, sicer bomo imeli še manj naročil. Dobitek je pozitivna razlika med tržno ceno in stroški! S pomočjo zunanje strokovnjake normirajte stroške, s tem pa tudi vse tehnologije izdelave.

2. Ker je očitno, da pozivi, zahteve, akcijski načrti, naloge, politika in strategija niso pravi stimulator za odgovornejše delo, se naj delavce, ki dobro in boljše delajo, tudi stimulatивно nagradi, one pa, ki so za nujne spremembe gluhi, je treba pustiti, da si premislijo, ali bodo pobrali šila in kopita.

3. Denarja za prestrukturiranje nimamo, banke ga ne dajo, ali pa je predrag, na vlado preveč ne moremo računati, ostane nam torej le še tuj kapital. Da bi pridobili tega, je nujno, da angažiramo kakšnega znanega finančnega strokovnjaka pomebnih tuje banke (npr. BB, BKB v ZRN), ki bo pomagal urediti naše poslovanje po merilih tržne ekonomije in pripomogel do tujega kapitala.

4. Razpis delnic (obveznic) kot si jih je pred več kot dvajsetimi leti prehitro zamislil Gregor Klančnik.

5. Zaježiti sivo ekonomijo: ali bomo zvesti firmi ali pa pojdemo. Dvoživke ne moremo biti.

6. Osamosvojimo in izločimo se naj dejavnosti, ki so za celo podjetje sekundarnega pomena in kot take pomenijo le večji delež fiksnih stroškov, ki jih trg ne prizna.

7. Vsak naj opravlja delo, ki ga je več in s katerim more največ pripomoči k prestrukturiranju ne samo posameznega obrata, ampak predvsem celotnega podjetja. Opustimo skrivaško kazanje s prstom na druge. Upoštevajmo malo več etike in morale v medsebojnem komuniciranju.

Vem, da bomo ostali le na polovici poti, če hkrati ob udeležanju točke 1 ne bomo razbremenili tudi bremen od lokalnih, regionalnih in zveznih, ki preveč in nevdržno zvišujejo stroške in nas dodatno delajo nekonkurenčne, kar je osnovni vzrok, da imamo premalo naročil.

Naj mi bralci ne zamerijo, če sem katero dejstvo imenoval s pravim imenom. Edini in izključni cilj mi je, pokazati na ovire, ki nam preprečujejo, da bi imeli več naročil.

In končno, ta moja razmišljanja in predlogi so v prvi vrsti vabilo vsem sodelavcem za sprejetje tržnega dejstva, da bomo uspešni le tedaj in toliko, kolikor bomo sprejeli trženske pogoje razvitejših podjetij in gospodarstev, najbržda nam je jasno, da je domači trg premajhen in preveč nezanesljiv, da bi mogli našo dolgoročno strategijo graditi le na njem.

Podpredsednik PO
Ferdo Gnamuš

FUŽINAR ZA RAZVOJ

KAJ SMEMO VEDETI O VOLFRAMU

1. Toplotna prevodnost, trdota in obstojnost v vročem, karbidi

Ker je že precej dober znanec, pišemo volfram z navadno začetnico V, to je: volfram. Kemijska oznaka zanj pa je W, da ne bi zamenjevali volframa z vana-dijem.

Ker je motil pridobivanje kositra, so ga v srednjem veku imeli za nadlogo in so mu pravili volčja pena, v tedanjem jeziku wolfram. Švedi ga imenujejo tungsten (težek kamen).

Dandanes ga uporabljamo povsod, kjer želimo izdelati predmete, ki naj bi vzdržali visoke temperature, ne da bi se stalili ali hlapeli. Njegova najbolj znana zaposlitev je volframska nitka v hruškastih žarnicah.

Tališče tega elementa, ki je po zastopanosti v zemeljski skorji na 26. mestu, je pri 3400°C. Hlaplji nad 5660°C, medtem ko ogljik, ki je najbolj obstojen proti staljenju, začne hlapeti že nad 3800°C.

Ker nima tekmeča v ognjeobstojnosti, je sreča, da je razmeroma razširjen. Saj ga je samo pol manj kot cinka ali bakra ali za šestino dušika.

Volfram je s športnega stališča težkokategornik, ker ima veliko specifično težo, ki ga postavlja v vrsto tik ob drage kovine, kot so osmij, iridij, platina in zlato. Vsi imajo težo nad 19 g/cm oz. 19 kg/dm.

Sam volfram je nekoliko bolj toplotno prevoden kot silicij (179 nasproti 150 W/m.st), toda še zmerom pol manj kot zlato, da o bakru ne govorimo. Sicer ima pa tudi čisto železo komaj 70 W/m.st. Ognjeobstojna jekla dosežejo le 10–20 W/m.st. Podobno je z jekli za grelnne elemente – pri teh je velika upornost zaželeno. (Toplotni tok v vatih je sorazmeren temu količniku – t.j. določen s kakovostjo snovi – prerezu, skozi katerega gre, in razliki temperatur ogrevane strani in druge, na katero se toplota prevaja; obratno sorazmeren je dolžini poti, ki jo mora prehoditi toplota od vročega k hladnejšemu koncu, strani.)

S prevodnostjo torej zavoljo volframa ne bo sitnosti – vsaj ne tolikšnih kot pri jeklih s kromom ali silicijem.

Pridelujemo ga po kemijskih postopkih tako, da rudo razgradimo s solno kislino, amonijakom in nato z vodikom (en način). V jeklarsko peč dajemo volfram v obliki zlitine ferovol-

fram, možno pa je legirati celo z rudo, ker se precej lahko reducira. Paziti moramo le, da ni peč bazično obzidana (t.j. z veliko apnenih in podobnih sestavin), ker se tedaj volfram zelo rad veže s kisikom in ga po nepotrebnem preveč izgubimo. V talilniški peči je nujno mešanje, drugače se težki ferovolfram negibno vsede na dno in ga noben mojster ne bo mogel popolnoma staliti.

Za kovanje moramo volframa jekla ogrevati zelo počasi in na visoko temperaturo (tik pod tališčem), ker je jeklo z volframom zelo trdo tudi še pri visoki temperaturi. Seveda smemo ulitek, blok, ki še ni bil kovan, ogreti za 30° do 40° C nižje, kot kaže diagram stanja struktura. Neenakomerna lita struktura je namreč na mejah med zrni razmeroma lahko taljiva.

Nič kaj ni podoben volfram drugim močnim karbidotvorcem v svojem nevarnem nagnjenju, da povzroča v jeklu, ki ga kujemo do nizke temperature (pod 900°C), izločanje grafitu, čeprav lahko tvori tudi njegovega tekmeča – karbid. Tako tvorjenje grafitu iz jeklene osnove povzroči »črni lom«, skoraj kot umetniški nagib za dopolnitev »rdečega loma«, ki ga včasih zakrivi preveč kisika v jeklu. Črni

lom – venozna kri, rdeči lom – arterijska.

Počasnost ogrevanja ukazuje na majhna toplotna prevodnost teh jekel in pa krhkost obstoječe strukturne sestavine evtektika z veliko evtektskimi karbidi.

Svojčas so kovači v ogrevanje volframovih jekel vpeljali navado, da žarijo pri napol odprtih vratih peči. S tem sicer povzročijo močen odgor jekla s površine, toda namenoma, ker je manj škodljiv kot globoko razoglijčena plast jekla, ki ga pozneje ne moremo pošteno vleči skozi matrice, ne da bi se napake povečevale.

Nad 900°C so volframova jekla neobstojna proti odgorevanju, ker različne sestavine odgojeno plast tako vztrajno rahljajo, da prav nič ne varuje podlage pred nadaljnjim odgorom.

So pa taka jekla obstojna proti odgoru tik do 900°C in primerna za gradbene dele, ki prenašajo vročino. Primer uporabe jekla s 15 % Cr, 15 % Ni, 3 % W in 0,4 % C so nizkotlačne parne turbine.

V vročem so obstojna tudi hitrorezna orodja in druga, ki ne režejo, pač pa drugače oblikujejo vroče kovine – utopna jekla. Taka morajo biti obstojna proti popuščanju, ohraniti morajo delovno trdoto vse do 550–600°C. Ustreznega obnašanja se nalezajo od W2C, ne morejo se ga od Fe3C. Do višje temperature so obstojni karbidi vrste M6C (do 1200°C) in delno M23C6 (do 1100°C). Obstojnosti proti popuščanju se pridružuje še razlika v nadarjenosti karbidov, kar zadeva trdoto. Železov karbid,

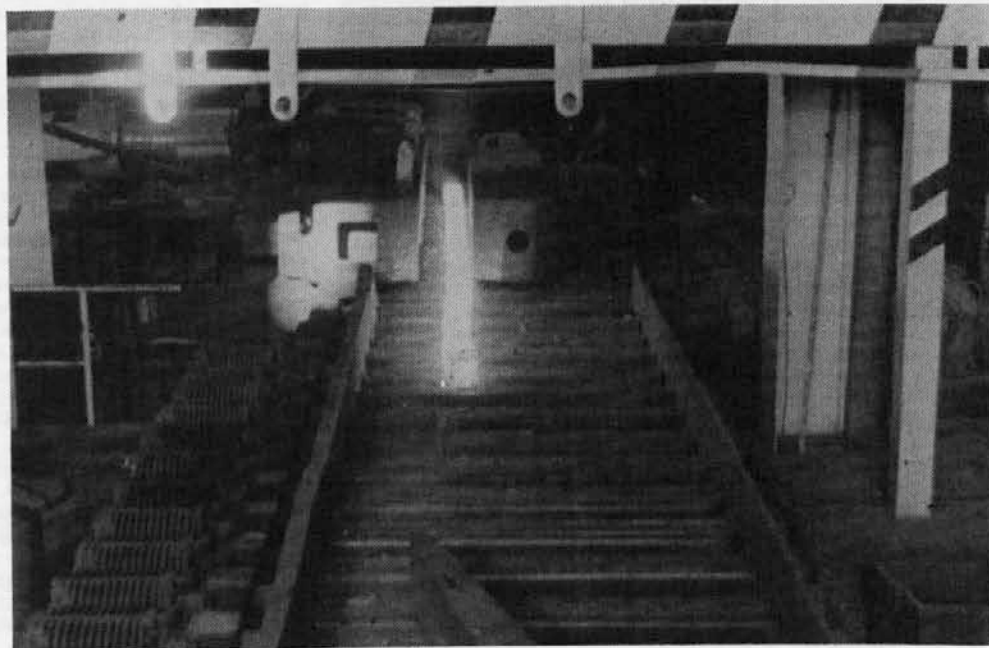
imenovan cementit, dosega do 1100 HV, volframov karbid pa 2400 HV. Torej kar dvakratna razlika že pri sobni temperaturi, pri visoki pa cementit (Fe3C) sploh skopni.

Ker nosijo karbidi skoraj vso odgovornost za obrabno in rezilno obstojnost orodij, si jih še nekoliko ogledimo. Če je v jeklu utežni delež volframa manjši od utežnega deleža ogljika tako, da je razmerje prvega z drugim pod 0,6, se sploh ne tvori volframov karbid, ampak le cementit. Če je to razmerje nad 1,3, nastajajo mešani karbidi tipa M6C in volframovi tipa W2C.

Slabe mehanske lastnosti pri naša navadni karbid WC, ki preveč izropa ogljik iz jeklene osnove. Tovrstno krhkost moremo preprečiti tako, da že v jeklarni pazimo in ne dajemo ferovolframa šele v talino in v obratu toplotne obdelave tako, da jekla ne žarimo predolgo, posebno ne v območju 700–750°C! Če se je pa WC že nasilno naselil, ga preženemo z gašenjem jekla s 1050°C v vodi in nato s prekovanjem.

Že pred toplotno obdelavo izdelkov je dobro vedeti, kaka struktura nas zna pričakati po obdelavi. Volfram zožuje območji temperatur, pri katerih moreta nastati avstenit in perlit. Obenem pa tudi zmanjša globino, do katere moremo jeklen izdelek kaliti. To pomeni, da skušamo pričarati poznejšo strukturo z zvišanjem avstenitizacijske temperature (t.j. ogrevanjem) pred kaljenjem.

Mag. Franc Uranc

ENERGIJA – TEHNOLOGIJA – IZDELEK

Prispevki iz diskusije na posvetovanju

V 6. št. Informativnega fužinarja smo že poročali o posvetovanju slovenskih metalurgov, ki so se 16. maja 1990 zbrali v Železarni Ravne, da bi spregovorili o slovenski energetiki in o dosežkih metalurgije za njeno racionalnejšo porabo. O dosežkih, ki so jih predstavili strokovnjaki Železarn Ravne, smo pisali v prvem delu, danes pa dajemo besedo še diskusijskim prispevkom s posvetovanja.

JUGOSLOVANSKO PROIZVODNJO JEKLA BO TREBA ZMANJŠATI

Dušan Burnik, podpredsednik Slovenskih železarn, je poročal o ugotovitvah zadnjega seminarja, ki ga je pripravil evropski komite za jeklo v Genovi. Povedal je, da evropski jeklarski

koncerni bijejo hud konkurenčni boj pod geslom **kakovost jekla za kakovost življenja**. Vodilni proizvajalci – ob pomoči svojih vlad – vlagajo predvsem v kakovost in zniževanje stroškov proizvodnje, tako da najmočnejši že proizvajajo jeklo z dobičkom, tisti, ki zaostajajo, pa morajo proizvodnjo zmanjševati. To čaka celotno vzhodnoevropsko jeklarstvo, tudi jugoslovansko.

Za Jugoslavijo pripravlja študijo o stanju in možnostih obstoja in razvoja posameznih železarn britanska strokovna institucija. Poznavalci pričakujejo, da bo treba zapreti do 50 % obratov in zmanjšati število zaposlenih v jugoslovanskem železarstvu od 60.000 na 20.000.

Problem jugoslovanskega železarstva je tudi visoka cena

električne energije, ki pa obeta biti še dražja. Vendar je bila elektrika pri nas že doslej dražja kot v večini evropskih držav, razen v ZR Nemčiji. V prednosti je francosko jeklarstvo, ki razpolaga z najcenejšo – jedrsko energijo.

Jugoslovanske jeklarne se bodo nujno morale specializirati in poceniti proizvodnjo jekla, tako da bodo cene, v primeru sproščenega uvoza, ustrezale domačemu kupcu. Ob čiščenju proizvodnih programov bodo potrebne še druge racionalizacije, predvsem tudi v organizaciji poslovanja.

PROIZVODNJO ALUMINIJA V TRETJI SVET?

Predstavnik TGA Kidričevo je v diskusiji odgovoril na mnenje, da bo v Sloveniji treba ukiniti

cene energije in močno onesnažujejo še tako preobremenjeno okolje, so s proizvodnjo bori 240.000 ton aluminija nesmisel. Morali bi razmišljati, kot Japonci, o vlaganjih v proizvodnjo aluminija kje v Afriki. Pri projektu bi morala sodelovati celotna Jugoslavija, dalo pa bi se povezati še s katerim tujim partnerjem. Mimo gradnje tovarne bi morali poskrbeti še za infrastrukturo v izbrani državi.

Razpravljalec ni govoril na pamet, saj razpolaga s ponudbo kamerunske vlade. Za sodelovanje se že dogovarjata INA Zagreb in Energoinvest Sarajevo, Slovenija pa še čaka. Vendar časa ni veliko.

ONESNAŽEVALCI POTREBUJEJO POMOČ

Predstavnik Tovarne dušika Ruše je dejal, da njegovo podjetje veliko vlaga v ekologijo, toda kolektiv je preveč obremenjen. Poleg tega, da z lastnimi sredstvi kupujejo drage čistilne naprave, morajo plačevati še ekološki dinar od energije, ki jo porabijo za pogon teh naprav.

Član PO Rudnikov svinca in topilnice Mežica Anton Kranjc je zbranim strokovnjakom podrobno poročal o skrbi njegovega podjetja za racionalnejšo rabo energije; k boljši energetski bilanci prispevajo z lastnimi malimi elektrarnami, zmanjšujejo porabo v konicah – ko je energija najdražja in je najbolj primanjkuje.

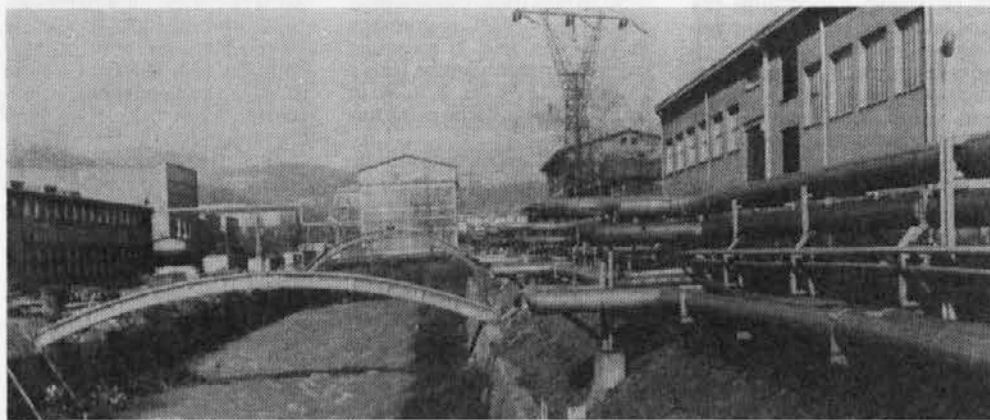
V Rudniku Mežica so v zadnjih letih veliko storili za čistejši zrak. Izboljšali so tehnologijo proizvodnje in prešli na predelavo sekundarnih surovin, ki je manj obremenjujoča za okolje.

Letos začnjenjajo veliko investicijo, ki jim bo omogočila zadovoljiti zahteve zakonodajalca glede čistoče vode.

Tudi Kranjc je pozval predstavnika oblasti, da bi (bivšim) hudim onesnaževalcem okolja, ki to nočejo več biti, priskočila na pomoč z ekološkim dinarjem.

Dr. Lamut je opozoril na jugoslovansko gospodarstvo zelo značilen problem. Znamo dosežati in presegati zelo stroge normative v zvezi z onesnaževanjem okolja. Z eno samo potezo pa smo sposobni vse prizadevanje izničiti. Šele ko bomo znali to preprečiti, bomo lahko odpravili naziv »črna metalurgija«, ki ga v Evropi, v katero želimo vsotiti, ne poznajo (več).

Dr. Plut, ki je pohvalil prizadevanje podjetij za čistejše okolje, je menil, da bi morali ekološki dinar plačevati vsi v proizvodni verigi in ne le neposredni onesnaževalci. Dejal je, da bo organizirana širša razprava o problematiki slovenskega gospodarstva, o njegovih potrebah in predlogih, ki naj pripomorejo, da bo postalo konkurenčno.

POSVET O SODOBNI RAČUNALNIŠKI PODPORI POSLOVANJU IN PROIZVODNJI

Podpredsednik PO Edo Javornik je konec maja organiziral interni posvet o sodobni računalniški podpori poslovanju in proizvodnji. Namenjen je bil direktorjem PE in sektorjev, PO, vodjem priprav proizvodnje in strokovnim delavcem, ki delajo na razvoju računalniško podprte informatike.

Udeležili so se ga tudi predstavniki firme IBM in Intertrade, ki so posebej za Železarno Ravne pripravili dve predavanji. Prvega je imel direktor za razvoj aplikacijsko programske opreme iz Zahodne Nemčije g. E. Egger o IBM strategiji računalniško integrirane proizvodnje. Drugo predavanje pa je bilo o upravljanju proizvodnje s programskim produktom COPICS, ki celovito povezuje in rešuje področja od prodaje, razvoja, priprave proizvodnje do nabave in funkcij logistike.

Skupaj je bilo prisotnih prek 40 udeležencev. To pomeni, da je za vse resnejši vstop na zahtevna mednarodna tržišča še posebej pomemben dober informacijski sistem. Pri tem je mišljena proizvodnja, konstrukcijski biro, komerciala in vse ostale funkcije podjetja.

Razprava je pokazala, da je obravnavano področje zelo aktualno. Uspešne konkurenčne firme na Zahodu investirajo in vlagajo v informatiko nekajkrat več kot Železarna Ravne. Zato vse kaže, da so naši investicijski plani za to področje resnično minimalni. Le če jih bomo povečali, bomo lahko dolgoročno konkurirali na svetovnem in domačem tržišču.

Direktor Informatike
Jože Segel, dipl. ing.

energetsko najbolj potratne proizvodne programe, med katerimi je gotovo tovarna aluminija. Dejal je, da se v strokovnih krogih križa dve mnenji:

1. Slovenija 70.000 ton aluminija potrebuje
2. to je ekološko, energetsko in ekonomsko neupravičljiva proizvodnja, saj boksit uvažamo z drugega konca sveta.

Tisti, ki trdijo eno ali drugo, se ne sporazumevajo, zato ne najdemo prave rešitve. Ko bi o stvari trezno razmislili iz širše evropske perspektive, bi prišli do ugotovitve: Pogoj za določeno proizvodnjo je dobiček, če pa proizvodnja ekološko ni sprejemljiva, je ne moremo imeti. Proizvodnja aluminija je donosna tam, kjer imajo lastne surovine.

To so sprevidele tudi Japonci, ki so v svoji državi res zmanjšali proizvodnjo aluminija za milijon ton, vendar ne na račun manjše porabe te kovine, temveč so to proizvodnjo prenesli v države tretjega sveta, kjer imajo surovine in poceni delovno silo.

Stiri jugoslovanske elektroli-

Mojca Potočnik

PREDSTAVLJAMO VAM HOST – INFORMACIJSKI SERVIS

RCUM – SZTIJ

Računalniški center Univerze Maribor (RCUM) je generalni izvajalec izgradnje informacijskega servisa sistema znanstvenih in tehnoloških informacij Jugoslavije (SZTIJ). RCUM je eden izmed dveh nekomercialnih hostov in nam omogoča brezplačno iskanje po bazah podatkov ter izpisovanje protokolov (zadetkov) za naslednja področja:

1. DATAINDEX – Databases Index
2. YUBIB – Yugoslav Bibliographic Data System
3. ISDS – International Serials Data System
4. BI – Biomedicina Jugoslavica
5. EKOSIC – Economy
7. TEKS – Textile
8. INES – Hazardous Chemicals
9. EDCA – Training, Education and Pedagogics
10. SOCSIS – Sociology, Political Sciences and Journalism
11. JUPRUS – Practice of Yugoslav Constitutional Courts
12. BASAM – Self – management
13. STAND – Standards
14. WASTE – Waste management

POSAMEZNE BAZE

DATAINDEX – Databases Index – je baza podatkov vseh trenutno on-line dosegljivih baz podatkov ne glede na to, kje te baze so. Pogoj za tako dostopnost je pogodba s ponudnikom (hostom, informacijskim servisom) kjerkoli na svetu. Baza podatkov je grajena v angleškem jeziku.

Način in dinamika ažuriranja:

Obdobje ažuriranja: mesečno

Število zapisov: 490

YUBIB – Yugoslav Bibliographic Database – je vzejemni katalog slovenskih knjižnic. Ta baza nam omogoča dostop do bibliografskih podatkov (podatki o revijah) ter faktografskih podatkov (numerični podatki), ki so zbrani v knjižnicah.

ISDS – International Serials Data System – vsebuje bibliografske zapise o serijskih publikacijah, med katere prištevamo: časnike, časopise, razne letne publikacije (letna poročila, letopise, adrese, itd.), zbornike, poročila društev in institucij, kot tudi zbirke monografskih publikacij.

Baza vključuje predvsem podatke o tekočih (živih) serijskih publikacijah od leta 1971 dalje, zaradi potreb uporabnikov (centralni katalog) pa tudi serijske publikacije prejšnjih razdobj.

Način in dinamika ažuriranja:

Obdobje ažuriranja: 4-krat letno

Število zapisov: okoli 440.000

BI – Biomedicina Jugoslavica – pokriva področja: medicino, zobozdravstvo, veterinarsko medicino, psihiatrijo, socialno medicino, medicino dela, športno medicino, farmacijo, toksikologijo, gerontologijo, biologijo, biokemijo, biofiziko. Viri so znanstvena in strokovna dela jugoslovanskih avtorjev, publicirana v Jugoslaviji.

Osnovne informacije o bazi podatkov:

tip baze podatkov: bibliografska

obdobje, ki ga baza podatkov pokriva: od 1.1.1986 dalje

število zapisov: 15780

EKOSIC – Economy – pokriva naslednja področja ekonomije: analizo in planiranje gospodarstva, bančno poslovanje, demografijo, dežele v razvoju, družbenoekonomski sistem, ekonometrijo, ekonomiko SFRJ, ekonomska načela delavskega samoupravljanja, finance, gospodarsko in samoupravno pravo, informatiko, izobraževanje, knjigovodstvo, matematiko, mednarodne ekonomske odnose, operacijske raziskave, organizacijo in poslovanje podjetja ter še nekatera.

Viri so zajeti iz jugoslovanskih in tujih knjig, iz simpozijev in kongresnih gradiv, raziskovalnih nalog, disertacij, selektivno obdelanih člankov iz jugoslovanskih in tujih revij ter zbornikov.

Osnovne informacije o bazi podatkov:

tip baze podatkov: bibliografska

obdobje, ki ga baza podatkov pokriva

število zapisov: 44188

EDCA – Training, Education and Pedagogics – zajema bibliografski opis in vsebinsko klasifikacijo dokumentov s področja pedagogike, vzgoje in izobraževanja. Deskriptorji so trenutno le v slovenskem jeziku, v izdelavi je angleška verzija. Viri so domače in tuje monografske publikacije ter članki.

Osnovne informacije o bazi podatkov:

tip baze podatkov: bibliografska

obdobje, ki ga baza podatkov pokriva: 1983

število zapisov: 1439

SOCSIS – Sociology, Political Sciences and Journalism – zajema področja sociologije, političnih ved in novinarstva (širša področja). Mejna področja so filozofija, psihologija, ekonomika, pravo, religija ter ostalo. Viri so domače in tuje monografske publikacije. Članki iz domačih in tujih družboslovnih revij, raziskovalne naloge, diplomska in magistrska dela ter doktorske disertacije.

Osnovne informacije o bazi podatkov:

tip baze podatkov: bibliografska

obdobje, ki ga baza podatkov pokriva: 1979–

število zapisov: 23455

STAND – Standards – zajema opis jugoslovanskih standardov. V njej so poleg osnovnih bibliografskih podatkov še naslov, številka, veljavnost standarda, obseg, izdaja in ključne besede. Zajeta je tudi usklajenost standarda z ISO, DIN in tudi CEN standardi v ključnih besedah. Viri so primarni dokumenti Zveznega zavoda za standardizacijo (JUS in JUS katalog). Proizvajalec STAND baze podatkov je Železarna Ravne, (Razvojni sektor, OE Transfer informacij)

Osnovne informacije o bazi podatkov:

tip baze podatkov: bibliografska

obdobje, ki ga baza podatkov pokriva: 1952–

število zapisov: 10121

WASTE – Waste Management – pokriva naslednja področja: ravnanje s komunalnimi odpadki, tehnologijo sežiga nevarnih odpadkov, tehnologija predelave galvanskih odpadnih vod, muljev in trdih odpadkov ter zakonodaja in regulativa na področju ravnanja z odpadki.

Osnovne informacije o bazi podatkov:

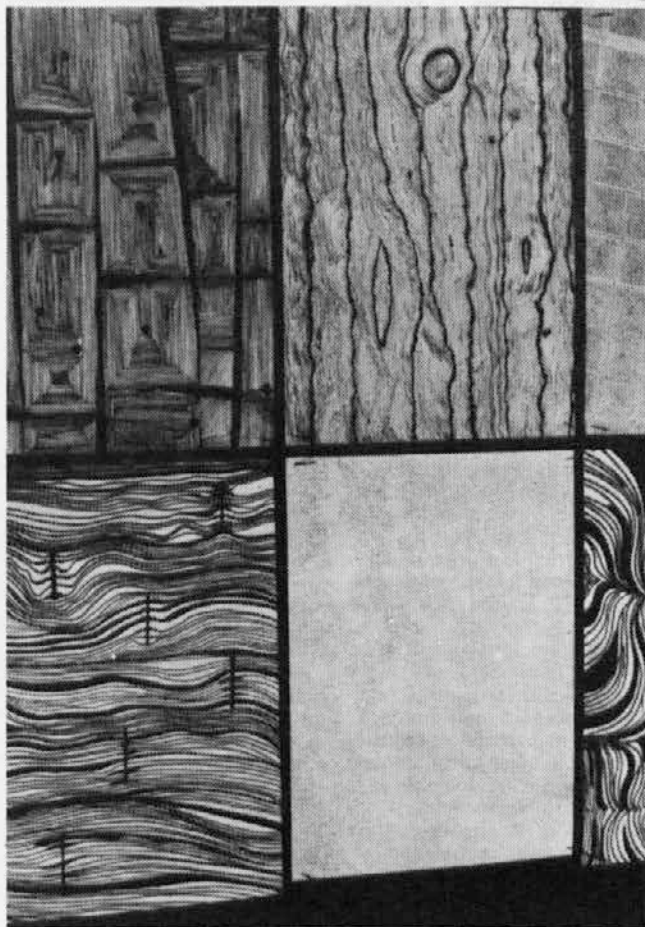
tip baze podatkov: bibliografska

obdobje, ki ga baza podatkov pokriva: 1970–

število zapisov: 2406.

Vse dodatne informacije dobite na tel. št. 5560 in 5622.

(Vir: Informacije št. 17, 1. junij 1990)

JAVNO MNENJE ŽELEZARNE RAVNE 1990:

Delavci o delu in življenju

Uvod

Danes začenjamo s predstavljanjem povzetkov naloge, ki jo je v okviru Natečaja za nagrado Železarne Ravne izdelala skupina srednješolcev (P. Gorjanc, I. Modrej, P. Pratkanar, M. Rudolf, S. Rus, B. Tušek) pod mentorstvom S. Lakovšek-Vukovič, dipl. psih., in A. Čibron, dipl. soc. Naloga sledi osnovni strukturi, kot so jo v tovrstnih predhodnih raziskavah zasnovali družboslovci iz železarne. Zgrajena je iz štirih poglavij (delovna problematika, motivacija, aktualna problematika, socio-demografski podatki), ki dajejo zaokrožen pregled stališč, mnenj in vrednot delavcev in delavk železarne, hkrati pa je zaradi merjenj v prejšnjih letih mogoče slediti določenim trendom.

Anketa je v začetku leta zajela 500 zaposlenih (8,6 % vseh). Primerjava vzorca in celotne populacije po spolu, starosti in zaposlenosti v organizacijskih enotah in sektorjih ter tudi po izobrazbi kaže visoko skladnost. To pomeni, da lahko odgovore anketirancev na 58 vprašanj brez tveganja posplošimo na vse zaposlene v železarni. O zanesljivosti odgovorov pa govori dejstvo, da je le vsak 15. vprašani odklonil ponovno anketiranje oziroma, da jih je le 15,4 % menilo, da so v anketi vprašanja, na katera ljudje niso pripravljeni iskreno odgovorjati.

DELOVNA PROBLEMATIKA

Ugled železarne pada

Za organizacijo je pomembno, kako jo ocenjujejo njeni zaposleni, saj je od ocene odvisno tudi njihovo ravnanje. V zadnjih petih letih je izrazilo upadel delež tistih, ki železarni pripisujejo laskave značilnosti. Medtem ko je še leta 1985 slaba polovica (45 %) anketirancev trdila, da je Železarna Ravne zelo oziroma precej dobro podjetje, je v letu 1990 ta delež padel na slabo četrtino (23,4 %). Vzroki za izrazito poslabšanje ocene so dokaj jasni (nakopičene ekonomske težave v družbi in organizaciji – likvidnostne težave, pomanjkanje naročil, manjša socialna varnost zaposlenih itd.). Vseeno pa je le peščica vprašanih izjavila, da se ne bi ponovno zaposlila v železarni, če bi sedaj iskali zaposlitev. Sicer pa med motivi, ki vplivajo na privlačnost zaposlitve v naši organizaciji, močno prednjači bližina doma, ki jo je poudarilo 60 % anketirancev. Vrstni red drugih prednosti, ki jih železarna nudi, je naslednji: osebni dohodek, zanimivo delo, možnost izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja, za-

radi velike organizacije večja socialna varnost, skrb za delavca, dobri medsebojni odnosi in ustrezní pogoji dela.

Za uspešne organizacije je značilna močna organizacijska kultura, kamor spada tudi identifikacija zaposlenih s podjetjem. Posredno sta jo ugotavljali vprašani o zaščitnem znaku železarne in o znanih osebnostih, ki so močno sooblikovale njen razvoj. Odgovori kažejo na sorazmerno šibko organizacijsko kulturo: petina zaposlenih ni vedela, da elektropeč predstavlja zaščitni znak podjetja (naštevali so druge možnosti: plavž, martinovko, zaščitno čelado, kovaški stroj in stikalnico); le tretjina pa jih je napisala ime kakšne ključne osebnosti iz železarnine polpretekla zgodovine in sedanjosti (anketiranci so se spomnili desetih imen: največkrat (153-krat) so omenjali Gregorja Klančnika, ki mu daleč zadaj sledijo Mitja Šipek, Gvido Kacil, Jože Žunec, Jože Geršak, Ivan Žagar, Milan Dobovišek, Jože Borštner, Ferdo Gnamuš in Jože Rodič.

Delo ni spoštovano

Za uspešnost organizacije je odločilno, kako so delavci zadovoljni s svojim delom. V zadnjih letih je opazen rahel trend povečanja zadovoljstva z delom (leta 1985 je bilo s svojim delom zelo zadovoljnih oziroma zadovoljnih 64,5 % vprašanih, leta 1990 pa 68,4 %), četrtina pa jih s svojimi opravili ni niti zadovoljna niti nezadovoljna.

Na zadovoljstvo z delom sicer vpliva več dejavnikov, anketa pa je spraševala le po značilnostih ter pogojih dela. Preseneča nizke delež (26,8 %) tistih, ki menijo, da je njihovo delo spoštovano, saj jih hkrati večina (88,2 %) trdi, da delajo koristno. Dobra polovica jih tudi ugotavlja, da je njihovo delo strokovno zahtevno in ustvarjalno. Sicer pa so v tem sklopu vprašanj zelo visoki deleži (od ene desetine do ene četrtine) tistih, ki niso hoteli ali znali odgovoriti.

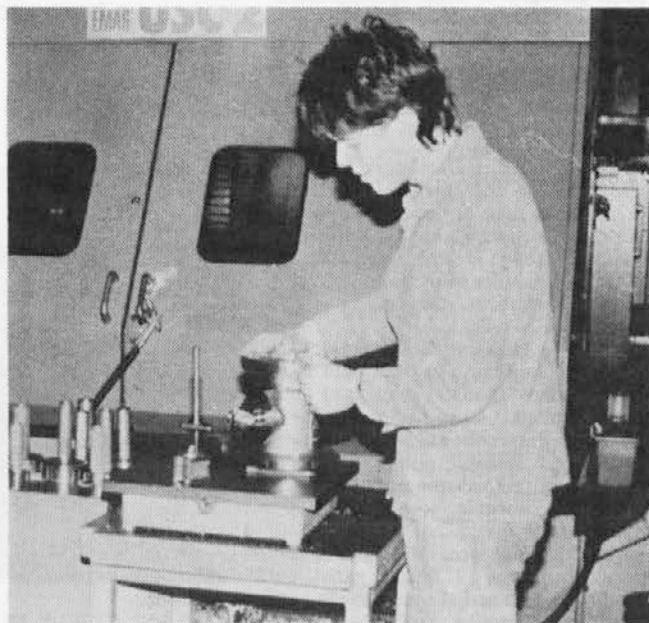
V urejenih delovnih razmerah pa dela le malo več kot četrtina (28,6 %) vprašanih, vsi ostali pa se srečujejo z večjimi ali manjšimi omejitvami (npr. slabi ekološki pogoji, izpostavljenost stresni situaciji, telesno naporno delo, neustrezen delovni prostor ipd.).

Kljub različnim oblikam za pospeševanje ustvarjalnosti med zaposlenimi v zadnjih letih še vedno dobra petina (22,2 %) anketiranih izjavlja, da sploh še ni razmišljala o tem, da je pri njihovem delu mogoče karkoli izboljšati. Vsak osmi pa je menil, da je to nemogoče.

Dobri odnosi med sodelavci, slabši med nadrejenimi in podrejenimi

Odnosi v kolektivu so dobri in kažejo trend izboljšanja. Najbolje se med seboj razumejo sodelavci (da so odnosi med njimi zelo dobri oziroma dobri, meni 68,4 % vprašanih), večji hlad pa vlada na relaciji nadrejeni – podrejeni (52 %). Odnosi med zaposlenimi različnih nacionalnosti se izboljšujejo (leta 1986 je npr. 12,5 % anketirancev menilo, da so slabi oziroma zelo slabi, letos le še 7,4 %, sploh pa

grajevanjem, napredovanjem, izobraževanjem, osebne težave in nadomeščanje. Od svojega delovodje oziroma neposredno nadrejenega pa anketiranci pričakujejo predvsem (53,2 %), da bo poskrbel za dobro organizacijo dela in za strokovno pomoč pri delu, če je to potrebno (21,6 %). (Pričakovanja zaposlenih se v letih spreminjajo: leta 1985 so poudarjali predvsem skrb nadrejenih za red in disciplino, leta 1986 predvsem strokovno pomoč pri delu, leta 1987 pa spet dobro organizacijo dela).

je med njimi manj konfliktov kot med nadrejenimi in podrejenimi (14,8 %).

Sodelavci se med seboj izredno dobro razumejo verjetno tudi zato, ker si večina (78,8 %) zelo pogosto ali pogosto med seboj pomaga, če je potrebno; se o problemih med seboj posvetujejo (66,4 %), čeprav je pri delu čutiti tudi zdrav – tekmovalni duh, saj vsak želi delo čimbolje opraviti (53,6 %).

Na nadrejenega se anketiranci obračajo predvsem zaradi navodil v zvezi z izvrševanjem delovnih obveznosti, kar je izjavilo 61,8 % vprašanih. (Gre verjetno za uspešno razjasnjevanje operativnih nalog, saj je na neko drugo vprašanje velika večina (90,4 %) odgovorila, da vedno ve, kaj mora narediti, in za to tudi odgovarja.)

Najpogostejše zadeve, zaradi katerih se zaposleni oglašajo pri svojem nadrejenem, so še: dopusti in odsotnosti, neustreznost opisov del in konkretnega dela, sprememba delovnega mesta ali vrste del, zadeve v zvezi z na-

Strah pred prihodnostjo

Izmed pojavov, ki označujejo krizne družbene razmere, so anketiranci najpogostejše obkrožali strah pred prihodnostjo. Zelo pogosto oziroma pogosto je zaradi tega zaskrbljenih 62 % vprašanih. V tem kontekstu je potrebno omeniti še, da je v zadnjih letih izrazilo porastla zaskrbljenost zaradi možne izgube zaposlitve v železarni. Tistih, ki stalno trepetajo za sedanjo službo, je kar 7,5-krat (29,4 %) več kot pred petimi leti. Zato ne preseneča podatek, da kar dobra polovica opaža, kako se povečuje angažirano delovanje in pripravljenost za delo.

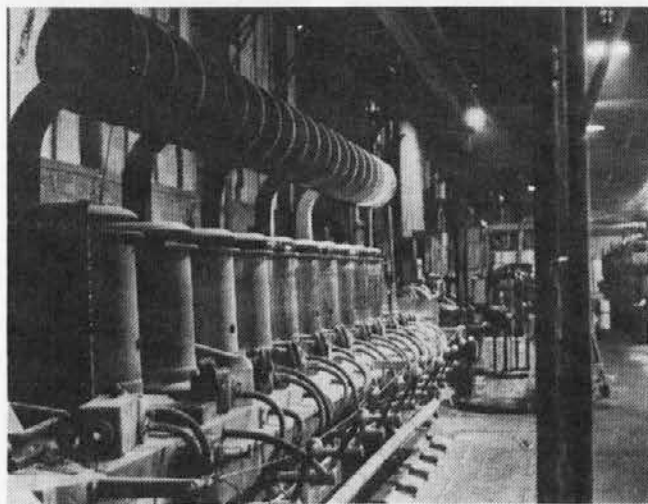
Vrstni red ostalih naštetih kriznih pojavov, ki jih anketiranci opažajo, in jih zelo motijo, je naslednji: razdražljivost in nestrpnost ljudi, izmikavanje delu in lenoba, apatija in brezbrzičnost ter nered in anarhija.

Povzetek:
Andreja Čibron, dipl. soc.
(Se nadaljuje)

BANKA PODATKOV STROKOVNE LITERATURE

Že nekaj let je na centralnem IBM računalniku banka podatkov strokovnih dokumentov, ki se nahajajo v železarni, t.j. vsega tehnično dokumentacijskega gradiva, ki je zbrano v INDOK-centru, tako tudi vsega gradiva, ki je zbrano v strokovni knjižnici.

Namen te banke podatkov strokovne knjižnice je v čimbolj dostopni obliki nuditi raziskovalcem in strokovnim delavcem pregled strokovne tehnične dokumentacije, ki jo ima INDOK-center. S to računalniško obdelavo so opušteni stari načini pregleda in iskanja dokumentacije oz. literature, ko je marsikdo kaj hitro obupal na težki poti nabiranja informacij, literatura pa je ostajala neizkoriščena na policah.

V banki so tako trenutno zbrani podatki za prek 38 000 dokumentov, in sicer za naslednje skupine dokumentov:

- članki in separati iz strokovnih revij (prek 26 000) za področje metalurgije in kovinskih materialov
- poročila raziskav zunanjih inštitutov (prek 850)
- interni strokovni elaborati in razna poročila, pripravniške naloge, naloge za nagrado ŽR (prek 1500)
- patentni dokumenti (prek 250)
- predavanja na strokovnih srečanjih, posvetovanjih in simpozijih (prek 1300)
- interne raziskave in projektne naloge, poročila internih raziskav (prek 1500)
- diplomske in magistrske naloge, disertacija (150)
- strokovne knjige (prek 6 500 naslovov).

Za vsak dokument so v banko vneseni naslednji podatki:

- avtor in naslov dokumenta oz. dela ali članka
- naslov revije, simpozija, inštituta ali firme, številka patenta, šifra naloge

- volumen in leto izdaje, številka ali mesec, strani
- mednarodna metalurška klasifikacija ASM/SLA
- številka dokumenta
- strokovna gesla, ki označujejo vsebino dokumenta.

Literaturo v banki podatkov knjižnice lahko iščejo strokovni delavci na vseh terminalih (prek 80), ki so priključeni na centralni računalnik. Ključ za iskanje je:

- geslo ali/in avtor ali/in ime revije ali/in naslov dela.
- Iskati je možno za določeno obdobje let ali za določeno leto.

Izbrani seznam je možno tudi izpisati na tiskalniku.

Za iskanje po geslih moramo poznati uporabljena gesla. Geslovnik (seznam gesel po abecednem redu ali po grupah) je na razpolago v Indok-centru.

V strokovni knjižnici pa je na razpolago tudi »spisek literature« po imenovanjih geslih. Čeprav je ta spisek precej obsežen, saj obsega že okoli 13 000 strani, se ni treba prav nič ustrašiti. Posamezen uporabnik se zanima samo za določena področja, ki so označena z uporabljenimi gesli. Zato pregleda samo tiste strani oz. mappe, ki obsegajo ta gesla. Kdor rabi seznam literature, si lahko prekopira tiste strani, ki imajo zelene podatke.

Za nabavo izbranih dokumentov pri knjižničarskem delavcu pa si mora uporabnik iz seznama v »spisku literature« ali iz seznama na ekranu terminala zabeležiti vsaj številko dokumenta. Ta je na ekranu pred avtorjem (ali naslovom), v »spisku« pa je napisana spodaj desno. Knjižničarju pa se močno olajša delo, če si zabeleži tudi številko signature, ki je pri nekaterih dokumentih vpisana na koncu

naslova, in podatke o reviji (ime, leto, številko, strani) ali poročilu oz. elaboratu (šifra naloge).

Od zadnje predstavitve te banke podatkov v Informativnem fužinarju v l. 1983 je storjen precejšen napredek tudi pri načinu njene uporabe. V tem času je uvedena že imenovana možnost iskanja na terminalih. Poleg tega, da se vsako leto poveča število vnesenih podatkov, so zajete tudi nove skupine dokumentov: pripravniške naloge, naloge za nagrado ŽR, poročila internih raziskovalnih nalog.

V večini so zbirke dokumentov in nalog na določen način že (bile) registrirane. Torej obstaja ali je obstajal urejen seznam, morda celo arhiv teh elaboratov. Vendar to ni dovolj. Zagotoviti moramo, da bo ta »literatura« tudi dostopna širši strokovni javnosti v železarni.

Z uvajanjem in širjenjem moderne informacijske tehnologije bomo približali strokovne informacije delavcu, ki jih rabi. S tem mu olajšamo izbiro. To širjenje informacijske tehnologije dosežemo z vključevanjem vseh dokumentov v enotno banko podatkov. Za obdelavo in procesiranje te BP pa moramo dobiti sodobnejšo računalniško in programsko opremo. Naj velja pravilo: bomo praktični in izkoristimo dosedanje izkušnje drugih, tako bomo hitreje, ceneje in uspešneje rešili problematiko, ki se pojavlja v proizvodnji in jo zahteva racionalizacija tehnologije. Te številne izkušnje in rešitve so morda že opisane v literaturi oz. v dokumentih, ki so že na razpolago (tudi v železarni). Ni treba, da v železarni trošimo sredstva in čas, da bi ponovno ugotavljali, kar je že znano.

V opisano banko podatkov je zajeta samo tista dokumentacija, ki se nahaja v Indok-centru, oz. je tu registrirana. Naš namen, t.j. namen vsega strokovnega kadra, pa je, da v sistem tovrstnega informiranja vključimo vse strokovne tehnične dokumente, ki so v železarni. To smo dolžni storiti tudi po določbah »pravilnika o prenosu znanja z dejavnostmi strokovnega kadra«, ki v železarni velja od l. 1980. Ta pravilnik nas vse zavezuje, da moramo v fond strokovne knjižnice zaradi skupnega interesa obvezno oddajati: diplomske in magistrske naloge, disertacije, zbornike in materiale simpozijev in kongresov, članke v tehničnih publikacijah doma in v tujini.

S tem ko vztrajamo, da v to banko podatkov čim popolneje zajamemo tudi vso strokovno tehnično dejavnost v železarni, ima ta banka podatkov določeno posebnost in prednost: vsi zajeti dokumenti se nahajajo v železarni in jih uporabnik lahko dobi v zelo kratkem času. Zato upoštevajmo geslo, da je razvoj te banke podatkov naša skupna naloga.

Indok center

TAKTIČNO-TEHNIČNI ZBOR POLJANA '90

Kljub nedorečenim razmeram v organizaciji TO in ZRVS ter ravenjski občini odvzetemu orožju TO je občinska konferenca ZRVS skupaj z občinskim štabom za teritorialno obrambo 26. maja uspešno izvedla že prej načrtovani Taktično-tehnični zbor Poljana '90.

Na zboru je bilo več kot 200 rezervnih oficirjev in mlajših oficirjev ter gostov. Organizatorji so vzorno prikazali oborožitev in materialno-tehnična sredstva. Zanimive so bile demonstracije protiletalskega topa, protiklepnih sredstev, min, bomb in moderne gasilne opreme, prikazali so zaščitna sredstva in sredstva zvez.

Kot je povedal predsednik predsedstva OK ZRVS Dušan Brankovič, je ZRVS Ravne hotela z zborom dokazati, da tovrstne organizacije kljub odvzemu orožja niso izgubile tal pod nogami in da ostaja usposabljanje članstva – torej predvsem izobraževanje – še naprej ena njihovih prednostnih nalog.

H.M.

NAPADALNA GOVORICA TRŽENJA

NA ZAČETKU SO ZMERAJ TUJKE

Kar zakonitost je že, da vsak večji premik v gospodarskem in družbenem življenju uvedejo jezikovne posebnosti, kakršne so tujke, kratice itn. Tako smo po vojski začeli z boljševiškim izrazjem, v katerem je mrgolelo na hitrico (in zato napol) prevedenih rusizmov, predvsem pa so zavladale kratice, kot npr. KLO, OLO, KNO, SKOJ, AFŽ, AVNOJ.

Samoupravljanje je na jezikovnem področju ustvarilo prave baročne skladovnice in labirinte. Zdaj, ko jih poskušamo čimprej pozabiti, lahko začnemo iskati razlage za zanamce, kadar se bodo čudili, kako je bilo mogoče ves narod poneumiti do take mere, da je govoril o temeljnih organizacijah združenega dela, o organih, svobodnih menjavah dela, o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju itn. – ter vse to tudi iskreno verjel.

S takšnimi izkušnjami za seboj se seveda ne smemo čuditi, če tudi obdobje tržne ekonomije uvajajo obvezne tujke, le da zdaj ne prihajajo iz Rusije, ampak iz ZDA in da njihovega pomena ni najti v slovarjih tujk, ampak v angleško-slovenskih besednjakih. Profesori ekonomije tudi nič radi ne vidijo, da bi jih slovenili, zato vsak dan poslušamo najbolj frekventne:

filozofija, strategija, marketing, managerstvo, resursi itn.

NE POSTAJAMO PLATONI IN NAPOLEONI

Čeprav sta »filozofija« in »strategija« nosilni modni besedi, ki ju je mogoče uporabiti v

zvezi s skoraj vsemi temeljnimi pojmi v gospodarstvu, se ju ni treba prestrašiti. Ne grozi nam namreč ne študij modroslovja ne vojaških ved. To uvidimo takoj, ko si takšne sklope ogledamo, npr.

marketinška strategija, kreativna strategija, strategija investiranja, razvojna strategija ipd. Enako smemo seveda govoriti tudi o marketinški filozofiji, o filozofiji prestrukturiranja gospodarstva itn.

Res pa je, da se napadalnost v besedah, ki smo jo tako dobro spoznali v prejšnjem obdobju, na neki način nadaljuje tudi danes. Če smo se namreč nekoč borili za izpolnjevanje planov, praznovali delovne zmage itn.,

TRŽNA EKONOMIJA JE BOJ ZA OBSTANEK

O Darwinu in njegovem boju za obstanek, v katerem preživijo le najspodobnejši, smo se vsi učili, zato nam razumevanje tridih načel tržne ekonomije ne bi smelo delati težav. Le da smo si to razumevanje desetletja sami meglili, ko smo naivno verjeli, kako darvinizem sicer velja v svetu biologije, nikakor pa ne v ekonomiji in sociologiji. Sicer pa smo najboljše dokaze za resničnost te teze videli vsak dan okoli sebe, saj nam nobena slaba tovarna ni propadla, na vodilnih funkcijah v republikah in niže pa so se vztrajno vrstili tudi hudo poprečni ljudje.

LESTVICA ZAUPANJA

Na gospodarskem in političnem področju je zelo pomembno vedeti, kje so na t.i. lestvici zaupanja posamezne države glede stabilnosti političnega položaja, spoštovanja reda in mednarodno sprejetih standardov obnašanja. Lestvice imajo mere od 0 do 100, spreminjajo pa jih dvakrat letno.

1. marca 1990 je znašala poprečna svetovna stopnja 39. Na 1. mestu je bila Japonska s 94,8 točke, sledile pa so: 2. Švica 94,6, 3. ZR Nemčija 93,8, 4. ZDA 90,9, 5. Nizozemska 87,8.

Jugoslavija je bila na 66. mestu s 27,1 točke. Od evropskih držav sta bili za nami le Poljska in Albanija.

(Vir: revija Manager 1990/1)

se danes zavzemamo za agresivne nastope na tržiščih (agresivnost = napadalnost) pa tudi strategijo smo v preteklosti mnogo prej povezovali z vojskovodji, vojaškimi akademijami in generalstabi kot z gospodarstvom.

Ko se torej zdaj na hitro učimo osnovnih pravil tržne ekonomije, se srečujemo tudi z resnico, da je trženje hud konkurenčni boj. Mnogokrat sicer res poteka v rokavicah, vendar je v njem dovoljeno marsikaj. Tako

GESLA IN CITATI

Nič zalog, nič odpadka, nič okvar.

Podjetništvo in družbene lastnina ne gresta skupaj.

»Ne bomo vlagali v kateri od velikih sistemov v Jugoslaviji, ki je na robu zloma. Naš cilj so majhna podjetja, ki poznajo pravila igre na trgu.«

Piero Basetti, predsednik gospodarske zbornice v Milanu.

se npr. za diplomatsko nasmehljano managersko vpludnostjo skriva vrsta znanj in prijemov, potrebnih za uspešno trženja. Spretnosti, gibčnejši in prilagodljivejši bo zmeraj ugnal okornejša, bolj togega in počasnejša.

GOVORICA PRISPODOB

Eno od močnih orožij v tem na zunaj uglajenem boju za preživetje je tudi jezik. Seveda to ni surova govorica nekdanjih politikomisarjev, ampak zelo kultiviran jezik izobražencev, ki si za svoje potrebe izposojajo celo nosilne pojme tako starih ved, kakršni sta modroslovje in veda o vojskovanju. Jasno je torej, da v managerskem pomenu filozofija ne pomeni več predsokratikov in Aristotela, Descartesa in Kanta, ampak gre tu le za način mišljenja, za to, kako gledamo na sklope vprašanj, kako jih obravnavamo ali celo le za to, kakšna je naša miselna usmeritev na določenem področju.

Nekdo daje npr. prednost filozofiji prilaganja stanju, drugi ima raje filozofijo spreminjanja stanja, tretji zagovarja filozofijo previdnega razvoja po majhnih korakih, četrti tvega več itn.

Na zelo podoben način moramo razumeti tudi termin **strategija**, in to celo še potem, ko si pogledamo definiciji dveh znanih nemških generalov. Tako npr. Clausewitz pravi, da je strategija ekonomija sil, Gneisenau pa, da je strategija veda o uporabi prostora in časa.

Kadar torej naši ekonomisti in poslovodniki govorijo o strategiji, mislijo spretnost, sposobnost vodenja tovarne (gospodarstva) gospodarjenja od razvoja in investicij do proizvodnje in trženja. Če tedaj spoznamo, da je strategija predvsem sposobnost grupiranja posameznih področij ter določanja prioritet, pri čemer je končni cilj zmeraj kratkoročni, srednjeročni ali dolgoročni uspeh domačega podjetja, potem nam mora postati v sedanjih govorici naših managerjev marsikaj bolj jasno in blizu.

Razumevanje pa je zmeraj stopnica k strinjanju.

(Viri: citirani slovarji in revija Manager 1990/1)

IZ NAŠIH KRAJEV

JAVORNIK – ŠANCE

DA BI BIL JAVORNIK DOM

Krajevne skupnosti v ravenški občini kljub novi republiški in občinski oblasti še niso doživele bistvenih organizacijskih sprememb. Čeprav povsod tarnajo, da je njihov položaj nedorečen, se kljub pomanjkanju denarja trudijo, da bi bila naselja kolikor se da urejena in ljudem prijetna za bivanje.

To počne tudi vodstvo krajevne skupnosti Javornik-Šance, čeprav je v njenem javniškem delu toliko pomanjkljivosti, da marsikdo raje računa na odselitev, kot da bi upal, da mu bo to naselje kdaj postalo kraj prijetnega domovanja. Ne gre samo za to, da je naselje golo, brez nasadov in dreves – na to je pač treba počakati, a tudi dovoliti, da kaj zraste, če se vsadi – manjka mu še marsikaj, kar bi ljudi zadovoljevalo, združevalo in jim oblikovalo zavest pripadnosti kraju. Manjkajo objekti, zaradi katerih bi vsak stanovalac lahko rekel, tu sem doma, tu imam vse, kar potrebujem za vsakdanje življenje, razen dela oziroma službe, ki me čaka v tovarni ali kje drugje.

Vendar stvari niso čisto brezupne. Z leti je Javornik pridobil marsikaj, kar so prvi stanovalci dolgo pogrešali – ob banki in trgovini z jedili še tisto z oblaci in papirico, zelenjadarji so krepko izpopolnili tovrstno ponudbo, lani se je izboljšala osnovna prometna ureditev v naselju, čuti se že, vsaj tu in tam, blagodejni vpliv delovanja odbora »za zeleni Javornik«, bife ob trgovini pa bi marsikdo celo raje odpisal, čeprav je to edini prostor, kjer se krajani lahko zbirajo,

se spoznavajo in izmenjavajo mnenja. Ker je sedenje v bifeju interesna dejavnost samo za nekatere, mnogi pa ji celo oporekajo, bi Javorničani želeli, da bi se interesne dejavnosti razširile in razvile še v druge, pozitivne smeri.

JAVORNIK BO DOBIL GARAŽE

Kot je povedal predsednik skupščine Miloš Jurak, o tem razmišljajo tudi v vodstvu krajevne skupnosti. Ne le, da podpirajo akcijo odbora za zeleni Javornik, ki je razpisal nagrado za najlepše urejeno zunanost bloka, priskrbiti želijo prostor za vrtove tistim, ki so si jih skopali »na divje«, in enotno urediti prostor z utami ali boksi za pse in morda še za kakšne domače živali. Stanje, kakršno je na vzhodnem in severnem robu naselja zdaj, je nevzdržno in nevredno kulturnih stanovalcev.

»Črnemu« barakarskemu naselju na obronku Pigla je napovedal smrtni udarec tudi pripravljani odbor za gradnjo garaž. Po mnogih zamislih in načrtih, kje naj bi zgradili prepotrebne garaže za prebivalce Javornika oziroma njihova vozila (nekateri predlogi so vzbudili precej hude krvi in niso bili sprejeti), so se končno odločili za gradnjo na prostoru, kjer se zdaj šopirijo barake, zgrajene brez dovoljenja, različnih oblik in za različne namene, od garaž do svinjakov. Zgradili naj bi 230 garaž, v stopničasti etažni izvedbi. Zbor krajanov, ki je bil 19. junija, je idejo in izbrano lokacijo podprl, v juliju pa namerava pripravljati

odbor sklicati še zbor interesentov za garaže in delo predati izmed njih izbranemu gradbenemu odboru.

Prednost sedanjega idejnega načrta je v tem, da bodo imeli interesenti možnost sami graditi, dovoljene bodo tudi montažne garaže, in kdor bo želel, bo gradnjo poveril podjetju.

Če bo dovolj interesentov oziroma tistih, ki bodo zmožni graditi, bo končno rešena še ena od prometnih zagat Javornika. Stodotnostno upati, dokler garaže niso zgrajene, seveda ne smemo, saj se je doslej to tudi ob dobrih zamislih vedno našel kdo, ki je bil proti. Glede na to, da Javorničani v večini niso več novopečeni prišleki, temveč že ustaljeni prebivalci naselja, ki sicer še vedno ni nehalo biti gradbišče, pa je morda zdaj upanje, da

ZA STREHE NI DENARJA

Od denarja je odvisna tudi nadaljnja sanacija javniških streh. Prekriti so šola in dva bloka, toliko da je za »lušt«, zdaj pa pričakovalci stanovanj in tisti, ki jim še teče skozi strop oziroma ravno streho v stanovanje, zaman čakajo na nadaljevanje del. Ali bo denar za prekrivanje ostalih blokov, je seveda odvisno od poslovanja največjega investitorja gradnje stanovanj na Ravnah. Kot vemo, stanje v železarni za zdaj ni nič kaj rožnato.

KABELSKA LAHKO POVEZUJE

Še dobro, da po prvem, neuspelem projektu, niso predolgo čakali tisti, ki so si želeli kabelsko televizijo na Ravnah. Danes

BODIMO TURIZEM LJUDJE

V naše kraje bo letos poleti v organizaciji turistične agencije Franc-Jozef (Franc Stakne, Jože Šater) prišlo okoli 800 tujcev, predvsem Belgijcev. Po deset dni bodo za ceno polnega penziona 35 DEM gostje v hotelih Planinka v Črni, Peca v Mežici in Rimski vrelc v Kotljah ter nekaj na kmečkem turizmu v Šentanelu.

Mežiška dolina se sicer ne bo prvič poskušala z zahtevnim zahodnim turizmom, vendar pa bo zanjo tudi letošnje poletje lepa priložnost, da se bo v njem potrdila. Sploh je to pomembno prav letos, ko je evropsko leto turizma.

Ne razumeti dobesedno, da lahko vsi vplivamo na to, da bodo tujci od nas odnesli lepe spomine! Toda če smo res turizem ljudje, kot pravimo, se poskusimo: vrzimo kakšen papir manj mimo koša, zalučajmo kakšen kamen manj v obcestno svetilko, peljimo kakšen kilometer manj na uro skozi naselje, dajmo kakšno vrsto peciva več na trgovski pult, zamenjajmo kakšen dan prej prt na gostilniški mizi – skratka bodimo turizem ljudje, tudi v Mežiški dolini!

Helena Merkač

bo Javornik končno dobil garaže, le stvarno.

IZ SMETIŠČA – ZABAVIŠČE

Da obstajajo niti, ki povezujejo Javorničane med sabo in tudi z drugimi predeli Raven, dokazujejo nekatere prireditve, kakršna je bila na primer ob prvem maju, ko se je trlo mladih in starih na bivšem smetišču med Javornikom in Šancami. Zanj pa so zbrali tudi denar. Vodstvo krajevne skupnosti namerava ta prostor izrabiti še za druge namene, npr. kot zabavišni prostor, kar je občasno že bil, ko pa bo teren splaniran, bo mogoče na njem pozimi urediti sankališče. Ob vsem strahu za jutri torej v krajevni skupnosti mislijo tudi na otroke in njihov danes. Predel Javornika ob Šancah bo dobil svojo dokončno zaokroženo funkcijo, ko bo uresničen načrt za ureditev avtobusnega postajališča s križiščem, novim vhodom v naselje in z nekaterimi lokali ob njem. Kdaj bo to, ni mogoče reči, odvisno je namreč od denarja.

bi bilo najbrž tudi za tako stvar prepozno. Prav na Javorniku so se našli taki, ki so akcijo hitro in dobro speljali ter omogočili gledanje 17 programov več kot tisoč imetnikom televizijskih sprejemnikov in njihovim družinskim članom ter krajanom ostalih ravenških KS in Hotuljcem. Čeprav ima parcialno ustvarjanje kabelskega TV sistema tudi negativne posledice, predvsem v programskem smislu, je akcija vendarle dokaz, da se tudi na Ravnah da nekaj narediti, če stvar kdo res vzame v roke in vodi.

Vsa čast torej gradbenemu odboru kabelske, ki je v juniju predal dolžnosti novemu (tehničnemu) odboru, za katerega upamo, da bo sistem vodil enako dobro kot njegovi začetniki in da bo znal izrabiti vse možnosti, ki jih kabelska TV ima kot sredstvo obveščanja. Postala bi lahko močan povezovalac interesov politično in upravno razparcelirane mesta, ki mu taka razdeljenost gotovo ni v prid.

Mojca Potočnik

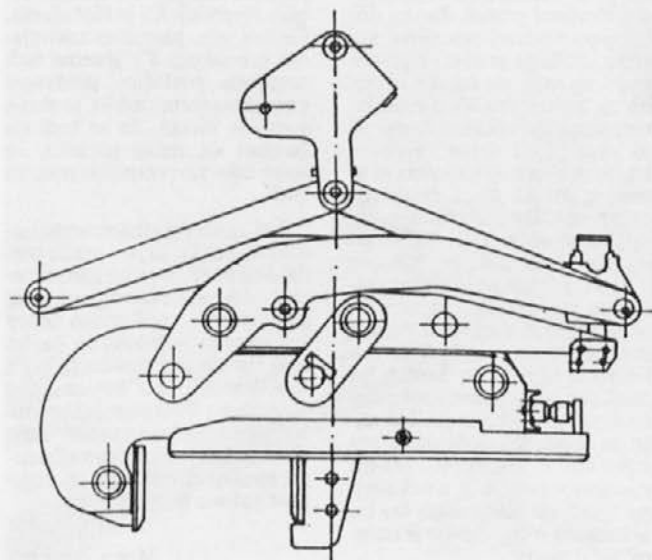
JUNIJA NA DVEH SEJMIH

Junija se je Železarna Ravne predstavila na dveh domačih sejmihi. Od 4. do 8.6. je na mednarodnem sejmu orodja za lesno industrijo LESMA v Ljubljani razstavljala del programa OE Industrijski noži, od 11. do 16.6. pa v Zagrebu na 10. mednarodnem sejmu orodnih strojev in orodja – BIAM – lite rešetke za visoke temperature, za katere je bilo kar precej zanimanja, kot je povedal samostojni referent prodaje oblikovalnih strojev **Leopold Mori** iz Komeriale, in nekaj eksponatov rezilnega orodja. Pretežni del našega razstavnega prostora, ki ga je estetsko in arhitektonsko zelo dobro uredil propagandni oddelek železarne, pa je letos pripadel družbi Kovinarstvo Ljubno, ki je predstavila tri različne tipe krožnih žag. Na fotografiji je univerzalna krožna žaga za barvne kovine.

H.M.

SODELOVANJE V DELITVI DELA

Družba Železarna Ravne-Monter Dravograd je pridobila zanimiv posel prek Slovenskih železarn. Za naročnika iz Sovjetske zveze – metalurški kombinat **NOVOLIFECKI** – bo izdelala serijo 10 avtomatskih klešč za prenašanje kolobarjev pločevine. Prve tri kose je sovjetski naročnik prevzel v maju, za ostale pa je rok predaje julij (5 kosov) in september (2 kosa). Klešče z nosilnostjo 5 ton in lastno težo 11 ton so končni izdelek, narejen iz drobnostnega konstrukcijskega jekla.

Na Monterju si v prihodnosti obetajo novih naročil avtomatskih klešč.

Š.S.

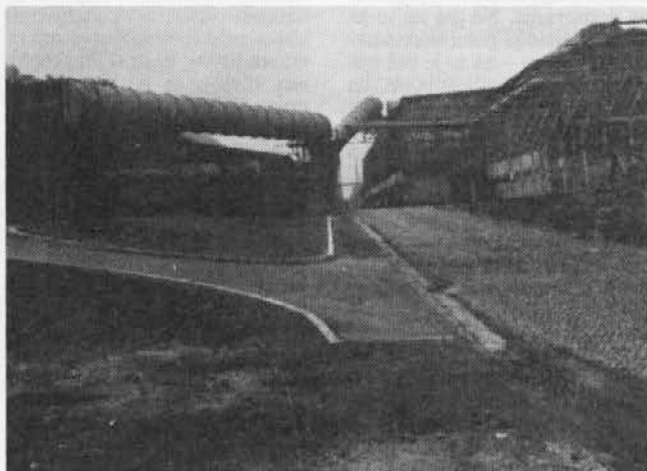
DIMOVOD OD UHP

V železarni nadaljujemo z deli na sistemu UHP v Jeklarni II. Tako je junija potekala montaža odpraševalnega sistema. Izvajalka del je bila Hidromontaža iz Maribora.

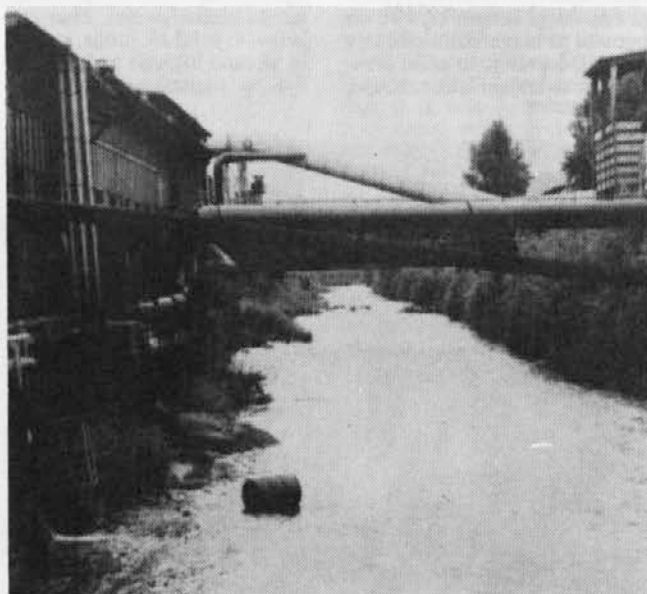
Kot so povedali strokovni delavci v razvojnih službah, gre za Fläktov dimovod, podoben, kot ga imamo v stari topilnici. Čev je tukaj nekoliko krajša (118,5 m, v stari topilnici 138 m), a debelejša (notranji premer je 2800 mm, pri stari 1800 mm), je pa nova naprava močnejša in bolj zmogljiva, saj ima šest zbirnih jaškov (stara štiri).

Več bomo o čistilnih napravah pri UHP še pisali.

H.M.

ZA LEPŠE OKOLJE (?)

Ekologi železarne so pred kratkim ustanovili svoj tim, da bi združeni laže in bolje skrbeli za varstvo narave – zemlje, zraka in vode. Posnetek kaže, da si prizadevajo zmanjšati, če ne bomo z njimi mi vsi.

M.P.

KULTURA

KINO V TITOVEM DOMU – DA ALI NE

To je vprašanje, na katerega bo morala okrogla miza Ravenčanov odgovoriti v jeseni, kajti na sklicano mizo v juniju je prišlo tako malo krajanov, da odločitev ni mogla pasti. Človek se vpraša, ko se povabilu skoraj nihče ne odzove, ali je res vsem vseeno, kaj bo s Titovim domom, ali pa ljudje mislijo, da mora tako pomembne odločitve sprejemati kdo drug, ne množice. Ta »kdo drug« bi lahko bilo društvo Prežihov Voranc, ki je upravljalca doma (kdo je lastnik, se ne ve), lahko bi bila tudi občinska vlada. Kdorkoli, a dobi se občutek, da se vsak zaveda težavnosti odločitve in odgovornosti, ki jo bo s tem prevzel, zato da ali ne odlaga.

Odločitev pa resnično ni enostavna. Na eni strani sta združena Bistra (Merx) in Koroški kinematografi Prevalje, ki razmišljata takole: kinematografi imajo izgubo, saj je na predstavo na Ravnah poprečno le 30 obiskovalcev za poprečno vstopnico 15 din; ker je Merx že precej vložil v ravensko kino dvorano (pred leti je odstopil sedeže, ko so ugotovili, da klet kavarne ni ustrezna za kino), bi jo zdaj vzel v svoje roke in iz nje naredil mlekarino in pekarno z dvakrat na dan svežim kruhom; kino bi se prestavil v Titov dom, ki sam tudi ni rentabilen (pa še dotrajan je), z gledališkimi in kino predstavami pa bi morda bil; tako bi Merx dejansko rešil problematiko kulturnih domov na Ravnah, rešil bi tudi 4 profesionalne in 12 honorarno zaposlenih pri Kinematografih, pa še z mlekom in kruhom bi oskrbel vse Ravenčane. Tako Merx in Kinematografi, na drugi strani pa predstavniki ravenske kulture oz. izvršnega odbora društva Prežihov Voranc takole:

Titov dom je edina ustrezna gledališka dvorana v občini (kljub več novozgrajenim!), v njem niso le predstave, pač pa tudi vaje kulturnih skupin, obiskovalci kino predstav, »ki vemo, kakšni so«, bi dvorano uničili; ne gre, da bi bil danes na sporedu vrhunski umetniški dogodek, jutri pa v istem hramu pornič; Merx je vendarle gostinsko in trgovsko podjetje itd.

Ko so karte na mizi, se torej pokažeta dva bregova, med katerima je treba postaviti most, kot želita Merx in Kinematografi, ki so seveda tudi kulturna dejavnost. Takšen most marsikje že imajo (v Slovenj Gradcu je npr. v kulturnem domu kino), a tako je tam, kjer so novi objekti. Ravenska kultura sicer tudi raz-

mišlja o povezavi, a za neko ceno: če Merx prispeva za četrto fazo dograditve Titovega doma, tako, da bi bila v okviru doma samostojna kino dvorana; sicer predlaga, da se Kinematografi rešujejo druge. Možnosti je več: lahko v kakšni drugi dvorani (javniška šola bi dala svojo zeleno dvorano le za šolske predstave npr.), lahko se Ravne odpovejo kino dvorani in je ta skupna na Prevaljah (saj se moraš tudi v Ljubljani daleč peljati v kino), lahko smo v času video tehnike brez kina (a po besedah ravenskega kinooperaterja se predvsem mladi vračajo v kino; ne zaradi filmov, temveč zato, da so sami zase, od doma), lahko pa je ra-

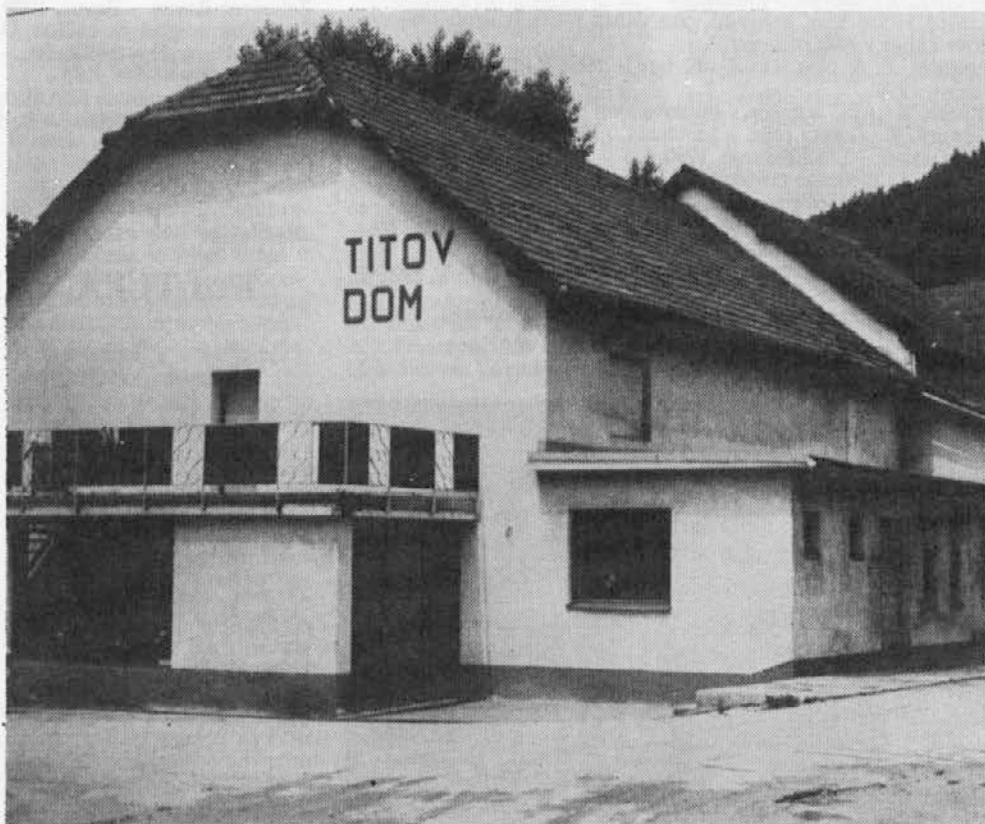
venska kinodvorana tudi v Titovem domu, samo kabino za predvajanje dogradi Merx.

Pisanje je mogoče malo karikirano, a vendarle je v tem smislu potekala razprava na omenjenem skupnem sestanku direktorja Merxa, Koroških kinematografov in dela članstva IO KUD Prežihov Voranc 5. junija v Titovem domu. V bistvu pa gre za to, da je pred tem KUD oz. ravensko kulturo (brez kinematografov) usodno vprašanje: imeti raje goloba v roki ali vrabca na strehi, če bi Merx pristal na 4. fazo, oziroma ali se danes, v času razdruževanj, pokazati velikodušnega rešitelja s tem, da siromaka vzameš pod svojo (tudi siromašno) streho.

Če vprašate mene, sem za to, da Titov dom ne postane kino dvorana, ker ne vejamem, da bi lahko imelo gostinstvo resne namene s kulturo. Gostinstvo ima predvsem račune, kar je logično.

Zanimivo bi bilo izvedeti tudi za vaše mnenje.

Helena Merkač

KULTURNA KRONIKA

Od 1. do 9. junija je bila v Likovnem salonu na Ravnah razstava del akademskega slikarja iz Škofje Loke Janeza Hafnerja.

V torek, 5. junija, je bila v Titovem domu na Ravnah okrogla miza o bodoči usodi Titovega doma kot kulturnega doma in

(morebiti) kino dvorane. O tem poročamo posebej.

Ob istem času so v Koroški osrednji knjižnici Dr. Franc Sušnik uredniki Državne založbe Slovenije predstavili 12. knjigo zbranih del Lovra Kuharja – Prežihovega Voranca. O vsebini in pomenu knjige Pisma II, ki je zadnja knjiga njegove zapuščine,

so govorili glavni urednik zbirke France Bernik, urednik in avtor opomb te knjige Drago Druškovič ter glavni urednik Državne založbe Kajetan Kovič.

V petek, 8. junija, je bil v Druženem domu na Prevaljah koncert Komornega moškega zbora iz Celja pod vodstvom dirigenta Janeza Boleta. Z izbranim programom renesančnih in sodobnih tujih in domačih pesmi so navdušili sicer maloštevilno občinstvo.

V petek, 22. junija, so v ravenskem Likovnem salonu s kratkim kulturnim programom odprli razstavo Tehnika za okolje, del razstave z Gospodarskega razstavišča v Ljubljani. Razstava je bila na ogled do 1. julija, njen namen pa je bil prikazati, kaj so slovenski železarji že naredili za lepše okolje. Več o tej problematiki bi se dalo zvedeti na kakšni okrogli mizi. Morda jo bo na jesen kdo od zainteresiranih ali odgovornih organiziral.

V soboto in nedeljo, 23. in 24. junija, so v severnofrancoskih mestih Lillu, Lensu in Dunquer-

qu nastopali godbeniki Pihalnega orkestra ravenskih železarjev na paradah, namenjenih počastitvi 175. obletnice bitke pri Waterlooju. Nastop jim je bil nagrada za lani doseženi dve zlati medalji na svetovnem prvenstvu. Stroške potovanja in bivanja jim je plačal organizator.

V soboto, 30. junija, je bilo na Lešah srečanje kulturno-umetniških društev občine Ravne. Predstavila so se s krajšimi kulturnimi programi.

M.P.

NOVE KNJIGE NA POLICAH KOROŠKE OSREDNJE KNJIŽNICE »DR. FRANC SUŠNIK« RAVNE NA KOROŠKEM

Celotno človeško znanje je v knjižničarskem sistemu univerzalne decimalne klasifikacije razdeljeno v 10 skupin:

- 0 – Splošno
- 1 – Filozofija. Psihologija
- 2 – Verstvo. Bogoslovje
- 3 – Družbene vede
- 4 –
- 5 – Matematika. Prirodoslovne vede
- 6 – Uporabne vede. Medicina. Tehnika
- 7 – Umetnost. Fotografija. Glasba. Šport
- 8 – Jezikoslovje. Leposlovje. Literarna veda
- 9 – Zemljepis. Biografija. Zgodovina

Vsako glavno skupino razdelimo v 10 skupin drugega reda, če dodamo še eno število. Tako moremo razčleniti vsak pojem do najmanjših podrobnosti. Primer nadaljnje delitve:

- 6 Uporabne vede. Medicina. Tehnika
- 62 Inženirske vede. Tehnika nasploh
- 621 Splošno o strojništvu. Jedrska tehnika. Elektrotehnika. Mehanska tehnologija nasploh
- 621.3 Elektrotehnika
- 621.38 Elektronika. Fotoelektronika. Pospeševalniki delcev. Rentgenska tehnika
- 621.382 Elektronski elementi na osnovi trdnih snovi. Polprevodniški elementi
- 621.382.3 Transistorji
- 621.382.32 Enopolarni transistorji

Med vsemi temi knjigami vam danes predstavljamo naslednje nove knjige v naši knjižnici:

- Agostini, F. & N.A. De Karlo: Igre – testovi inteligencije. – Sarajevo, 1990
- Blome, E.: ABC kuhanja v mikrovalovni pečici. – Ljubljana, 1990
- Coward, R.: Ženska želja. – Ljubljana, 1989. – (Krt; 60)
- Der Garten. – Liechtenstein, 1990
- Geister, I.: Prelestne prikazni. – Ljubljana, 1990
- Girouard, M.: Victorian pubs. – London, 1990
- Greshake, G.: Biti duhovnik. – Ljubljana, 1990. – (Božje okolje)
- Gunston, B.: The anatomy of Aircraft. – Stamford, 1990
- Ivanjko, S. & J. Nemec: Posli v blagovnem prometu. – Ljubljana, 1990. – (Gospodarska založba)
- Ivanko, S.: Organiziranje podjetij v tržnem gospodarstvu. – Kranj, 1990
- Janowicz, L.: Wilno. – Warszawa, 1990

- Kos, J.: Literarne tipologije. – Ljubljana, 1990. – (Literarni leksikon; 34)
- Kunič, I.: Kultura dječjeg govornog i scenskog stvaralaštva. – Zagreb, 1990
- Majcnov zbornik. – Maribor, 1990
- Morris, D.: Zakaj mačka prede. – Ljubljana, 1990
- Morris, D.: Zakaj pes maha z repom. – Ljubljana, 1990
- Motre – Haber, H. de la: Psihologija glasbe. – Ljubljana, 1990
- Možina, S. & M. Merkač: Vodenje podjetja. – Ljubljana, 1990. – (Gospodarska založba)
- Richards, S.: Grand old ladies. – Runcorn, 1990
- Rožanc, M.: Manihejska kronika. – Ljubljana, 1990
- Stoppard, M.: Nosečnost in porod. – Ljubljana, 1990
- Svetina, J.: Slovenska šola za novo tisočletje. – Radovljica, 1990
- Šola kreativnega pisanja. – Ljubljana, 1990. – (Aleph; 25)
- Vrhunec, M.: Politična ekonomija globalizma. – Ljubljana, 1989
- Žarincec – Frančula, B.: Diferencialna geometrija. – Zagreb, 1990. – (Udžbenici Zagrebačkog sveučilišta)
- Žiljak, V.: Namizno založništvo. – Ljubljana, 1989

Nekaj novih knjig z domačo problematiko smo dobili tudi v Domoznanski oddelku:

- Dorschel, A.: Hugo Wolf. – Celovec, 1990
- Hory, L.: Vse visi na popkovini. Iz spominov slovenjegraške babice. – Maribor, 1989
- Linasi, M.: Antifašistično in narodnoosvobodilno gibanje mladine na Koroškem 1938–1945. – Ljubljana, 1990. – (Knjižnica OF; 12)
- Pikalo, M.: V avtobusu. – Ljubljana, 1990
- Potočnik, A.: Študija sistemskih rešitev razstavnih konstrukcij. – b.k., 1989. – Dipl. nal.
- Primerjalne tabele označevanja in analizi predpisi naših jekel, specialnih zlitin in jeklene litine. – Ravne, 1989
- Seznam stroškovnih mest za leto 1990. Za mehansko obdelavo Železarne Ravne. – Ravne, 1990
- Statistični pregled za občine: Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec. – Ravne na Koroškem, 1990. – Let. 14, št. 2/1989
- Vresje '90. – Ravne na Koroškem, 1990
- Wolf, H.: Der Corregidor. – Berlin, Wiesbaden, b.l.

Meta Boštjan

KULTURA V KRIZNEM ČASU

Kadar se v gospodarstvu in politiki dogajajo tako velike spremembe kot zdaj pri nas, ko nam grozi val brezposelnosti in bomo kmalu do dna spoznali temne strani tržnega gospodarstva, je pač več kot naivno pričakovati, da bi mogla kultura delovati na vseh ravneh in v vsej širini po starem naprej. Prav obratno se zdi, da bo v skladu s stisko v deželi čisto normalno, če se bo pri financiranju potrebe uveljavil tak vrstni red, ki bo dal prednost kruhu in bivanju, zdravju in šolanju otrok. Torej bo prvo življenje, osnovna eksistenca, šele nato pa kultura kot lepšanje in duhovno bogatenje življenja.

Seveda mislim s tem le tisti del kulturnih dejavnosti, ki so odvisne od družbenega denarja, saj se prava sla po kulturi da zadovoljiti tudi brez dotacij in velikih proračunov. Prijatelj nam bo zmeraj rad posodil knjigo, kulturne ustanove še vedno zastonj odpirajo vrata in ubranemu petju lahko prisluhnemo marsikje. Dokler kdo pri hiši zmora za TV naročnino, bomo na Ravnah med 17 programi satelitske televizije našli tudi kar precej kulture.

Je pa zdaj tudi čas svobodnega razmišljanja, čas prevrednotenja različnih vrednot in sistemov. In če neobremenjeni od

kakršnihkoli doktrin premotrimo realistične teze o kulturi v podjetjih, o kulturi delavcev za delavce, o tem, kako smo vsi umetniki in še kaj podobnega, vidimo, da marsikaj od tega nikoli ni zaživelo, kakor je bilo deklarirano, življenje pa je sploh vsako teorijo postavilo na zemljo.

Če je namreč bilo (in je) res, da se kar precej železarjev ukvarja s kulturo, je prav tako res, da pojejo, slikajo in pišejo v svojem prostem času, nikakor pa ne v železarni, med delom. Zato se sicer lahko zgodi, da bo zaradi manjše podpore npr. kakšnemu zboru tudi dejavnost manjša, vendar kulturna ustvarjalnost nasploh zato ne more biti ogrožena. Pri posameznikih bo verjetno res prišlo do selekcije in kdo bo nemara tudi odpadel iz konkurenčnega boja, toda to je normalno. Nasprotno pa se bo kvaliteta zmeraj uveljavila, posebno še, če se bo vezala na trdo delo, odrekanja in profesionalizem.

Zato menim, da kultura na Koroškem v bistvu ni ogrožena, posebno še, ker se tudi železar na svojem mecenstvu ni odpovedala.

Marjan Kolar

REKREACIJA IN ŠPORT

NOGOMET

Nogometaši ravnenskega Fužinarja se po enem letu nastopanja v II. mariborski podzvezi vračajo v kvalitetnejšo skupino mariborske nogometne zveze, kjer bodo od jeseni dalje igrali skupaj z ostalimi klubi iz naše občine: Korotanom, Akumulatorjem in Peco. V celoti so izpolnili zadani načrt, saj so osvojili 1. mesto pred Malečnikom in Kungoto. O naslovu prvaka je odločalo srečanje predzadnjega kola med Fužinarjem in Kungoto na Ravnah, v katerem so gostitelji zmagali s 3:1. V zadnjem kolu so bili Ravenčani prosti, toda točkovna prednost pred tekmovalci je bila dovolj velika, da so osvojili naslov prvaka.

Pred novo tekmovalno sezono bodo morali krepko zavihati rokave in se za nastope v ligi veliko bolje pripraviti kot v preteklem letu. Sedanji kader igralcev je prešibak, zato bodo morali v klubu razmisliti o okrepitvah, predvsem pa ekipo pomladiti z igralci iz lastnih mladinskih vrst. Pa še nekaj; v sedanjem odboru kluba dela le peščica ljudi, ki vsega dela ne zmorejo, saj imajo v klubu še mladince in pionirje. Prav zato vabijo v klub vse, ki jim je pri srcu nogomet, posebej nekdanje igralce, ki bi lahko veliko storili za boljši jutri ravnenskega nogometa.

ROKOMET

Fužinarjeva moška ekipa je osvojila 4. mesto v drugi republiški ligi, kar pomeni neuspeh za ekipo, ki je sezono prej igrala še med najboljšimi v Sloveniji. Fantje so v preteklem prvenstvu doživeli kar pet porazov in trikrat igrali neodločeno, zato so jih prehiteli ekipe Drave, Kroga in Velike Nedelje. Zlasti boleč je bil poraz v predzadnjem kolu v Radgoni s 34:30 proti ekipi, ki so jo Ravenčani vsa leta doslej izdatno premagovali. V zadnjem kolu je ekipa Fužinarja še doma premagala Mladinec iz Murske Sobote in na koncu zbrala 19 točk.

KEGLJANJE

Potem ko so se kegljači Donita iz Medvod uvrstili v I. zvezno ligo, se je ponudila priložnost tudi moški ekipi Fužinarja, da se preko kvalifikacij uvrsti v enotno republiško ligo. Toda Ravenčani, ki so osvojili drugo mesto v vzhodni skupini slovenske lige, te priložnosti niso izkoristili. V dveh direktnih dvobojih na nevtralnem kegljišču Maksa Perca v Ljubljani so bili boljši kegljači iz Nove Gorice. Prvi dan so Go-

ričani zmagali z 51, drugi dan pa s 26 keglji razlike. V slabi Fužinarjevi ekipi sta bila prvega dne najboljša Belaj 866 in Paradiž 846 podrtih kegljev, drugi dan pa sta Lasnik in Mlakar dosegla enak rezultat – 844 kegljev. Na izpraznjeno mesto v enotni slovenski ligi so se tako uvrstili kegljači Gorice.

Stiki športnikov občine Ravne in Madžarskega Sarvarja se ohranjajo že vrsto let. Tako so pod pokroviteljstvom ZTKO Ravne, ki je pri nas tudi prireditelj tovrstnih srečanj, letos junija nastopile na Madžarskem kegljavke občinske reprezentance. Ekipa, ki so jo sestavljale kegljavke Fužinarja in Korotana, je v Sarvarju prepričljivo, z 203 keglji razlike, premagala domačo vrsto. Pri gostitvah sta se zlasti izkazali Ivanka Šabljar, ki je podrla 469 kegljev, in Majda Verbole s 460 keglji.

ATLETIKA

Ocena prvega dela sezone je za atlete in atletinje ravnenskega kluba ugodna. Dosegli so vrsto odličnih uvrstitev tako na domačih kot mednarodnih tekmovanjih. V klubu sicer po odhodu Danija Ošepa in Irene Šmid v Ljubljansko IBM Olimpijo nimajo članskih kategorij, zato pa zelo nadarjene mladince in mladinke ter pionirje in pionirke. V KAK raste nov rod nadarjenih tekačev in tekačic, o katerih bomo v prihodnje bržkone še veliko slišali. Atletika postaja na Ravnah tudi vse bolj množična, saj tisto, da uspehi vlečejo, še vedno drži, zato v klub prihaja vedno več učencev in dijakov. Vsi imajo radi »kraljico športov«, pa čeprav morajo vaditi v nemo-gočih razmerah, kajti atletska steza na štadionu je potrebna temeljite prenove. Pa ne samo steza...

Nekaj najboljših uvrstitev ravnenskih atletov v maju in juniju: – Celovec, mednarodni miting. Prva mesta so osvojili: Janez Štern med ml. mladinci na 600 m, Peter Rapac med pionirji na 600 m in Anita Mežnar med pionirkami na 600 in 300 m. Na druga mesta pa so se uvrstili: Uroš Verhovnik na 300 in 600 m med st. mladinci, Robi Brezovnik na 600 m med ml. mladinci in Mojca Leitinger na 300 m med pionirkami. Na tem tekmovanju se je v teku na 100 m poškodoval Uroš Kresnik, tako da je vprašljiva njegova kandidatura za svetovno mladinsko prvenstvo v Plovdivu.

– Gorica (Italija), mednarodni miting. Ml. mladinci: 1. Štern, 3. Brezovnik in 4. Kos, vsi v teku na 800 m, st. mladinci: 4. Verhovnik na 800 m.

– Partizanska olimpijada v Foči: v reprezentanci Slovenije so nastopili trije atleti KAK. Janez Štern je bil 2. v teku na 800 m (1:56,5), Robi Brezovnik 6. na 1500 m in Andrej Kos 7. na 400 m.

– Kvalifikacija za APS za člane v Celju – 19. in 20. maj: 1. Verhovnik na 800 m (1:56,0), 4. Štern na 1500 m (4:01,8) – med najboljšimi rezultati v Jugoslaviji za ml. mladince, 6. Kos na 800 m (1:59,5) in 7. Brezovnik na 1500 m (4:08,5).

– Savaria pokal v Mariboru – 24. maja: v reprezentanci Slovenije sta tekla Uroš Verhovnik in Janez Štern ter dosegla dvojno zmago na 800 m.

– Bressanone, neuradno srednjeevropsko prvenstvo za mlajše mladince, 2. junij: velik uspeh je dosegel Štern, ki je bil s časom 1:56,51 prvi na 800 m.

– Finale APS za člane in članice v Celju, 9. in 10. junij: na 800 m je bil Verhovnik 6. s časom 1:53,87; Štern pa 7. s časom 1:54,83 in 9. v teku na 1500 m. Na tem tekmovanju je odlično tekla štafeta KAK v postavi Brezovnik, Kos, Verhovnik in Štern, ki so še vsi mladinci, in osvojila 4. mesto.

– Republiški miting v Ljubljani, 15. junij: 1. mesto Verhovnik na 1000 m med st. mladinci, 1. mesto Brezovnik na 1000 m med ml. mladinci, 2. mesto Rapac in 5. Praper na 1000 m med pionirji. Simona Lozinšek je bila 2.

na 600 m med ml. mladinkami in Sabina Balazič 2. v teku na 1000 m med pionirkami.

SMUČARSKI SKOKI

Junija je bilo troje tekmovanj na skakalnicah iz umetne snovi, na katerih so nastopili tudi mladi fužinarjevi skakalci. Tekma za pokal Tržiča je bila 9. junija, med 40 starejšimi pionirji pa so se uvrstili: 3. Boštjan Videršnik, 12. Zagernik, 24. Aljoša Krivograd in 32. Ivi Polanc. Na letošnji reviji skokov Mostec '90 v Ljubljani se je najbolje uvrstil Iztok Verđinek, ki je osvojil 2. mesto med 60 pionirji do 11 let. Na tekmi med pionirji do 13 let je bil Verđinek 16., nastopilo pa je 81 tekmovalcev. Kar 92 mladih skakalcev je nastopilo v kategoriji pionirjev do 15 let, 10. je bil Boštjan Videršnik, 15. Andrej Zagernik in 18. Aljoša Krivograd.

Mladinci so se pomerili na 70-metrski skakalnici s keramično smučino, od Fužinarja pa sta se uvrstila Kristijan Švab na 4. in Erih Pečnik na 13. mesto.

Na 15. mednarodnem tednu smučarskih skokov na Gorenji Savi pri Kranju od 18. do 24. junija je letos nastopilo več kot 300 skakalcev vseh starostnih kategorij. Med njimi sta bila uspešna zlasti dva skakalca Fužinarja: Kristi Švab, ki je s skokoma 56,5 in 57 metrov osvojil 5. mesto med starejšimi mladinci in Iztok Verđinek, ki je bil drugi med pionirji do 11 let. Njegova skoka sta bila dolga 19,5 in 20 metrov.

V občini Radlje ob Dravi so letos prvič organizirali občinsko kegljaško ligo, ki je potekala od začetka februarja do konca aprila. V ligi je tekmovalo 13 ekip in med njimi tudi kombinirana ekipa PE Armatur in Gorenja Muta z nazivom »Nerjavnik«.

Ekipa, ki so jo sestavljali Srečko Vrhnjak, Marjan Peklari, Dani Kremzer, Boris Gašper, Marjan Sol, Mirko Krojs in Ivan Helbink, je na koncu osvojila prvo mesto s 4602 podrtima kegljema pred ekipo Gorenja Muta (4547) in HE Vuzenica (4526).

Pri prejemanju pokala so člani ekipe zagotavljali, da bodo tudi v naslednji sezoni »jurišali« na prvo mesto.

Dani Kremzer

Junija so malim smučarjem priredili piknik na Navrškem vrhu. Dobra organizacija in vzdušje, – ki ga je znal med otroci ustvariti Marjan Borštner in tisti, ki so mu pri tem pomagali – je razveselilo tudi starše. Končno le enkrat piknik, ki je bil tako docela drugačen od klasičnih sindikalnih.

Z.S.

PLAVANJE

Absolutno, mladinsko in kadetsko prvenstvo Slovenije v Krškem od 22. do 24. junija sicer po kakovosti ni preseglo okvira povprečnosti, toda bera medalj plavalcev in plavalk Fužinarja na tem tridnevnem tekmovanju je več kot dobra. Po pričakovanju je največ odličij osvojila Eva Breznikar, ki je bila nasploh med najuspešnejšimi plavalkami na prvenstvu. V kategoriji članic je dvakrat zmagala: na 100 in 200 m prsno, ter bila štirikrat druga v disciplinah 200 in 400 m mešano, 100 m delfin in 800 m kravl. Na 400 m mešano je Breznikarjeva plavala nov slovenski rekord za kadetinje (5:12,42). V kategoriji članic se je v finale uvrstila tudi Saša Kovač in osvojila eno četrto in eno sedmo mesto v hrbtnem slogu.

Med mladinci je lep uspeh zabeležil Matija Medvešek, ki si je priplaval dve zlati medalji v disciplinah 100 in 200 m prsno, drugi pa je bil na 400 m mešano. Prav tako drugo mesto je pripadlo še Alešu Finku, ki je odlično plaval na 200 m hrbtno.

V kategoriji kadetinj je plaval klub Fužinar bržkone najmočnejši v Sloveniji. Kako tudi ne, saj so mlade Ravenčanke v Krškem zmagale v tem starostnem razredu kar trinajstkrat. Samo Eva breznikar si je priplavala sedem zlatih medalj, Saša Kovač dve in Helena Cej eno. Cejeva je poleg tega osvojila še dve drugi mesti, Sonja Prosenc pa dve tretji. Seveda ne gre pozabiti odlično štafeto Fužinarja, sestavljeno iz omenjenih štirih plavalk, ki je tudi trikrat zmagala.

Ivo Mlakar

ŠAH

Na mednarodnem šahovskem festivalu v Puli od 14. do 19. maja je sodelovala tudi ekipa šahovskega kluba Fužinar v postavi Branko Planinšek, Marko Vrečič, Andrej Erjavc in Marjan Uršič. V 11. skupini (od 25) je med 14 klubov zasedla 8. mesto s 13 osvojenimi točkami. V skupini so sicer zmagali igralci Detelinare iz Novega Sada z 21 točkami. Na hitropoteznem tekmovanju iste jakostne skupine so Fužinarjevi igralci zasedli 5. mesto.

Na festivalu sta za ŠK Slovenj Gradec nastopili Ivanka Čreslovnik in članica Fužinarja Vesna Založnik. S polovico možnih točk sta se uvrstili v zgornjo polovico turnirske tabele.

14. maja se je odvijal prvi letošnji turnir v aktivnem šahu ŠK Fužinar. 12 igralcev se je po-

merilo v 5 kolih po švicarskem sistemu. Največ točk in prvo mesto je osvojil Herbert Komarica – 4,5, drugi je bil Franc Rotovnik s 4 točkami, na naslednjih mestih pa so se zvrstili Maks Pešl, Engelbert Vravnik in Mirko Hrovatič, vsi s 3 točkami.

Nadaljuje se hitropotezno prvenstvo za pokal Fužinar '90: 28. 5. je med 14 igralci zmagal Vrečič pred Maklinom, oba 10 točk, sledila sta Uršič in Erjavc z 9 ter Zavratnik z 8 točkami.

4.6. je v konkurenci 12 igralcev prvo mesto osvojil Erjavc z 8,5 točk, na naslednjih pa so se zvrstili Uršič ter Jože Kert z 8 in Zavratnik ter Svetina s 5,5 točke.

18.6. je prišlo 16 igralcev. Prvi je bil Ristič z 12,5 točke, drugi Planinšek z 11,5, tretji Zavratnik z 11, sledila sta Hrovatič in Vrečič s po 8 točkami.

M.V.

UČIMO SE TENIS

Zaradi velikega povpraševanja in zato, ker si želi čimveč nastopov tega športa, je Teniški klub Ravne tudi letos organiziral tečaj. Obiskovalo ga je 30 otrok in 10 odraslih.

Kljub temu, da je gneča na igrišču pri stadionu velika, obljublja organizatorji tečaj tudi v jeseni. Le to pravijo, da bodo nekoliko navili ceno, saj je v večjih središčih za 10 ur že 400 din, pri nas pa je bila le 150 din.

H.M.

KADROVSKA GIBANJA

od 21. 5. do 20. 6. 1990

V juniju 1990 se je število zaposlenih zmanjšalo za 62 delavcev, tako nas je sedaj v železarni 5609 zaposlenih. Največ prekinitev delovnega razmerja je bilo zaradi vseh vrst upokojitev.

Delovno razmerje so sklenili

PE METALURGIJA

JEKLARNA – Korošak Miran, talilec – iz JLA.

VALJARNA – Šapek Damijan, mehanik obdel. strojev – iz JLA.

KOVAČNICA – Pešl Jakob, NK delavec – iz JLA.

PE JEKLOLIVARNA – Ledinek Marjan, strugar, Božič Drago, NK delavec, Steharnik Janko, Obrul Roman, Kokalj Miran, strojni livarji, Kuhelnik Benedikt, žarilec, Blatnik Borut, strugar – vsi iz JLA.

PE OBDELAVA

ORODJARNA – Šumer Zdravko, strugar, Praznik Matjaž, Franc Zdravko, orodjarja – vsi iz JLA.

PE STROJI – Mlačnik Rudi, Drol Anton, NK delavca, Kačič Tomaž, rezalec, Hirtl Dušan, mehanik obdel. strojev – vsi iz JLA.

TEHNIŠKI SEKTOR

ENERGIJA – Prevalnik Aleš, Kresnik Damjan, mehanika obdel. strojev – iz JLA.

TRANSPORT – Ranc Boris, avtomobilist – iz JLA.

SGV – Novkovič Marko, lesar – iz JLA.

KOMERCIJALNI SEKTOR – Porocnik Milan, NK delavec – iz JLA. Dlopost Milan, inž. strojništva – iz druge DO (oglas).

ORGANIZACIJSKO-KADROVSKI SEKTOR – Videmšek-Pesčar Mirjam, inž. varstva pri delu, Tripal Borut, dipl. inž. metalurgije – oba pripravnik iz šole.

Delovno razmerje je prenehalo

PE METALURGIJA

JEKLARNA – Balant Avgust, monter zasnov – dosežena pok. doba; Tretjak Albert, orodni kovač – predčasna star. upokojitev; Savič Brane, pripravljalec za litje – v JLA; Mandić Juro, pripravljalec za litje – sporazumno.

VALJARNA – Vučko Anton, rezalec na žagi in škarijah, Rosc Franc, avtogeni rezalec, Porocnik Franc, ogrevalnik gredic – dosežena pok. doba; Štinek Franc, predvaljalec – inval. upokojitev.

KOVAČNICA – Paradiž Franc, žerjavovodja – dosežena pok. doba.

JEKLOVLEK – Godec Anton, inž., obratovodja Jeklovleka, – Ratej Franc, vodja luženja, vleč. in topl. obdelave – dosežena pok. doba; Kumer Jože, vlačilec – izključen.

SKUPNE SLUŽBE – Kotnik Erna, vodja ogljika in žvepla, Dretnik Herman, Pokušnik Ivan, kontrolorka – dosežena pokojninska doba; Skalič Alojz, vodja PD valjarne – predčasna star. upokojitev; Pepevnik Ivan, vodja odd. za plan. proizvodnje – inval. upokojitev.

PE JEKLOLIVARNA – Suhovršnik Jože, žerjavovodja, Pepevnik Ivan, skladiščnik, Sirmik Anton, vodja skupine za usmerjanje – dosežena pok. doba; Rožanc Vida, laborantka – predčasna star. upokojitev; Kotnik Pavel, upravljalec mešalca – dosežena pok. doba; Mataija Jože, kalupar, Pečnik Marjan, tehnolog, Topalovič Terezija, livarka – jedrarka – vsi inval. upokojeni; Paradiž Peter, pomočnik žarilca, Kranc Edi, livar-jedrark, Ozanič Ervin, elektrovarilec – v JLA; Struc Jože, str. oblikovalec – sporazumno.

PE OBDELAVA

KALILNICA – Karl Martin, pomočnik kalila – starostno upokojen; Lampret Marko, kalilec – potek pripravnosti.

INDUSTRIJSKI NOŽI – Kojzek Antonija, kalika – dosežena pok. doba; Vavčev Ivana, pripravljalka nožev – sporazumno.

PNEVMATISNI STROJI – Ladra Ferdo, Šopar Srečko, vrtlaca – sporazumno; Ramsak Anton III, vrtlac – predčasna star. upokojitev.

SKUPNE SLUŽBE – Kos Marica, kontrolorka – dosežena pok. doba; Horvat Jože, skladiščni delavec, Glavica Jurij, samostojni tehnolog – predčasna star. upokojitev; Lagoja Ljudmila, skladiščna delavka – inval. upokojitev.

PE STROJI – Kolar Alojzija, operaterka na terminalu, Ošep Silvester, kontrolorka, Gorenšek Miroslav, vodja PD strojegradnje, Pustoslavšek Adolf, vodja PD indiv. gradnje, Turkuš Viktor, vodja indiv. proizvodnje – predčasna star. upokojitev; Lečnik Mirko, delovodja – dosežena pok. doba; Potočnik Albert, vodnik viličarja, Lauko Elizabeta, vzdrževalka – inval. upokojitev; Kupljen Mirko, el. monter, Toraj Janko, vodja elektromontaže – sporazumno.

PE ARMATURE – Kavčnik Zvonko, strugar – v JLA; Planinšič Jože, inž., vodja proizvodnje – sporazumno.

PE TURIZEM IN DRUŽBENI STANDARD – Čepin Marica, sobarica – star. upokojitev; Turkuš Franciška, blagajničarka – dosežena pok. doba.

TEHNIŠKI SEKTOR

ENERGIJA – Vehovar Anton, inž., obratovodja Energije – dosežena pok. doba.

ETS – Vugrinec Miroslav, obratni električar – dosežena pok. doba.

SGV – Ferk Alojz, delovodja, Lesjak Herman, pomočnik ravnatelja, – dosežena pok. doba; Štrekelj Anton, delovodja, Žnidaršič Adolf, vodja centralne delavnice – predčasna star. upokojitev; Gašper Marjan, str. oblikovalec, Hovnik Franc, str. oblikovalec – inval. upokojitev; Ban Peter, Legan Aleš, ključavničarja, Skratke Zdravko, mizar – v JLA; Jošt Ivo, ind. zidar – sporazumno.

TRANSPORT – Šumnik Adolf, skupinovodja – dosežena pok. doba.

SKUPNE SLUŽBE – Prepadič Franc, skladiščnik orodja – predčasna star. upokojitev.

RAZVOJNI SEKTOR – Golob Ivanka, strok. delavka – dosežena pok. doba; Tasič Matija, mag. vodja službe za inovacije – mirovanje pravice.

SEKTOR ZAGOTAVLJANJA KAKOVOSTI – Kaker Albin, referent za prevzem – predčasna star. upokojitev.

KOMERCIJALNI SEKTOR – Urnaut Rozika, skladiščnica – pred-

časna star. upokojitev; Godec Vida, sam. referentka, Ott Erna, strokovna delavka, Mavc Angela, kontrolorka izvoznih faktur – dosežena pok. doba; Grlic Franc, embaler, star. upokojitev; Knez Alojz, dipl. inž., strok. delavec – sporazumno.

EKONOMSKO-FINANČNI SEKTOR – Stefanovič Fanika, operaterka terminala – dosežena pok. doba.

ORGANIZACIJSKO-KADROVSKI SEKTOR – Pesjak Majda, tajnica PO – dosežena pok. doba; Jelen Marija, vodja vložništva – predčasna star. upokojitev; Žvickart Franciška, sobarica – star. upokojitev; Veršovnik Marta, čistilka, Pogorevnik Anton, strokovni delavec AOP – sporazumno.

OE Zaposlovanje

ZAHVALE

Sodelavcem težke proge v Valjarni se ob odhodu v pokoj iskreno zahvaljujem za darilo in jim želim mnogo delovnih uspehov.

Anton Vučko

Vsem sodelavcem razvojne službe Razvojnega centra se ob odhodu v pokoj iskreno zahvaljujem za spominska darila, lepe poslovilne besede in izražene želje ter prijetne urice na prijateljskem srečanju. Vsem želim veliko uspeha in medsebojnega razumevanja.

Ivanka Golob

Sodelavcem NC in orodnega centra se iskreno zahvaljujem za lepo darilo ob odhodu v pokoj. Še posebej hvala Ivanju Globočniku za tople poslovilne besede. Vsem želim še veliko uspeha in medsebojnega razumevanja.

Jurij Glavica

Vsem sodelavcem avtomatske kovačnice se ob odhodu v pokoj iskreno zahvaljujem za darila, Janku Miklavcu pa za tople poslovilne besede in izkazano pozornost. Posebej se zahvaljujem vsem, ki so se udeležili poslovilnega večera in prispevali k dobremu razpoloženju.

Vsem želim mnogo delovnih uspehov in osebne sreče.

Franci Paradiž

Sodelavcem probne delavnice se iskreno zahvaljujem za lepa darila in prijazne besede ob slovesu iz kolektiva.

Jože Rek

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem kontrole in obdelovalnice I PE Stroj za prejeto darila.

Vsem sodelavcem želim še veliko delovnih uspehov.

Alojz Pečnik

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda Energija, oddelku plinastih in tekočih goriv za lepo darilo in jim želim še mnogo delovnih uspehov.

Vinko Ferk

Ob odhodu v pokoj se lepo zahvaljujem sodelavcem probne delavnice PE Metalurgija za darila, ki me bodo spominjala na leta dela med nami.

Franc Nerad

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem modelne mizarne za dragoceno darilo.

Marija Hudobrenzik

Vsem sodelavcem in prijateljem v konstrukcijskem biroju se ob odhodu v pokoj še enkrat najlepše zahvaljujem za lepa darila, ki me bodo vedno spominjala na njih, za želje v nadaljnjem življenju ter za izkazano pozornost ob slovesu.

Vsem želim zdravja, skupnega razumevanja in delovnih uspehov.

Lozka Kolar

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem SGV iskreno zahvaljujem za darila. Vsem želimo še veliko delovnih uspehov in zdravja.

Janez Celec, Jože Čas in Stanko Vajksler

Ob boleči izgubi sina in brata

VLADA VOLKERJA

se iskreno zahvaljujem vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancom, sodelavcem Vmetarne in komercialnih služb za iskreno sočutje ter za vse darovano cvetje, pihalnemu orkestru Železarne Ravne, govornikom, gospodu župniku ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka in pradedka

ENGELBERTA GOSTENČNIKA

komercialnega direktorja železarne v poklju, se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in kakorkoli pomagali v težkih trenutkih. Posebej se zahvaljujem za govor gospodu Jarošu Kotniku, gasilec in gospodu župniku za opravljeni obred. Hvala tudi Pihalnemu orkestru ravnih železarjev za zaigrane žalostinke.

Zalujoči vsi njegovi

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, brata in strica

IVANA ŠTRUCA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, znancom, prijateljem in sodelavcem Železarne Ravne za darovano cvetje in vso pomoč.

Posebej se zahvaljujem lovski družini Prežihovo, govornikom Stanku Kotniku, Francu Zabelu, Roku Gorenšku in Benku Kotniku za ganljive besede slovesa.

Iskrena hvala godbi na pihala, selanskim pevcom in Slavku Viterniku za odigrano žalostinko. Zahvaljujem se tudi gospodu župniku za opravljeni obred in vsem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Martina, otroci Ivan, Milan, Danica, Branko in Rado, brata Aleksander in Lojze, sestre Ančka, Betka in Štefka z družinami ter drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi našega dobrega moža, očeta in dedka

FRANCA GUTMANA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancom za darovano cvetje in izkazano sočutje.

Hvala prevaljski godbi, pevskemu zboru DU, gasilec, govornikom za poslovilne besede, g. župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti.

Vsi njegovi

ZA VROČE IN DEŽEVNE DNI

40. kapljica

John Rockefeller, ameriški petrolejski kralj, je na enem svojih rednih obhodov po obratih ugotovil, da delavci pri zalotanju posod za olje porabijo 40 kapljic snovi za lotanje. Takoj je naročil raziskavo, koliko kapljic bi zadostovalo ob zelo skrbnem delu. Rezultat se je glasil: 39 kapljic.

Rockefeller je torej odredil, da smejo delavci v prihodnje pri lotanju porabiti le 39 kapljic. Kako pikolovsko! boste pomislili. V resnici je znašal letni prihodek zaradi te ene kapljice 100.000 dolarjev.

Število 25920

Sonce se vsak dan premakne za eno stopinjo v zodiaku in ga »obhodi« v 365 dneh. To je eno naše leto ali »malo leto«. Poleg njega imamo še »veliko leto«. Določa ga potovanje t.i. pomladne točke ali točke enakonočja skozi zodiak in traja 25920 malih let. Malemu letu pravimo tudi zemeljsko, velikemu pa kozmično ali vesoljsko.

Čudno je, da živi človek povprečno 70 do 72 malih let, to je okroglo 25920 dni. Naše življenje traja torej z vesoljskega zornega kota samo en dan. Se bolj čudno pa je naslednje: v vsaki minuti vdihnemo in izdihnemo povprečno 18-krat. To je v 24 urah ali v enem dnevu točno 25920-krat.

Rekordi

Najdaljši boksarski dvoboj so priredili l. 1840 v Angliji. Trajal je 6 ur in 3 minute. Potem so

ga prekinili, ker nobeden od obeh boksarjev ni mogel več stati pokonci.

Najbolj skrivnostna oseba na svetu je angleški dramatik Shakespeare. Doslej so strokovnjaki 15 pisateljem prisodili možnost, da so napisali njegova dela.

Največji kovanec na svetu je švedski novc za 10 tolarjev iz 17. stol. Je bakren, ima 82 cm premera in tehta 22 kg.

Uro z največ kazalci imajo v Besanconu. 27 kazalcev kaže 16 različnih časov na svetu, dolžino leta, dneva, noči, dni v tednu, zodiak, gibanje sonca, meseca itd.

Največji časopis na svetu je izšel l. 1859 v New Yorku. Razgrnjen je meril v višino 2,60 m in v širino 1,80 m. Obsegal je 8 str. in imel naklado 24000 izvodov.

Najdragocenjša snov na svetu ni zlato, platina ali uran, ampak seme nekaterih zelo redkih vrst orhidej. En gram stane med ljubitelji 5 milijonov mark.

Največ zob ima neka vrsta polža, ki živi v vinogradih, in sicer več kot 14000; če se seveda ameriški strokovnjak, ki je to ugotovil, ni uštel.

Najmanjša vas na svetu je Eldon v Angliji. Ima tri hiše in 9 prebivalcev.

NASMEJMO SE

Stroga vzgoja

»Mama, ali smem brati, dokler ne zaspim?«

»Naj bo, ampak niti minute dlje!«

Nespodobnež

»Zakaj si pustila Petra? Saj je prav prijeten mladenič.«

»To že – vendar zna preveč nespodobnih pesmi.«

»In ti jih prepeva?«

»Ne žvižga.«

Demokrat

Med predavanjem je profesor opazil, da je ena od študentk zaspala. Prenehal je s predavanjem in rekel prebujajoči se študentki:

»Gospodična, spite, pri komer hočete, samo pri meni ne!«

Skrivnost starosti

Stoletnik je novinarjem zaupal skrivnost svojega dolgega življenja:

»Nikdar nisem pil alkohola, nikdar nisem igral iger na srečo in nikdar se nisem vrtel okrog žensk.«

Nenadoma se zasliši v sosednji sobi velik hrušč in ženski krik.

»Kdo pa je to?« je vprašal novinar.

»Moj oče,« je odgovoril stoletnik, »gotovo se je pijan vrnil s konjskih dirk in preganja gospodinjstvo pomočnico.«

Poznavalci

»Ste bili včeraj na »Figarovi svatbi?«

»Ne. Ampak moj mož je verjetno poslal brzojavno čestitko.«

Shušjevalna kura

Debela Berta pride v kavarno in naroči celo torto.

»Ali naj vam jo razrežem na osem delov?« vpraša natakarica.

»Ne, samo na štiri, prosim; moram namreč shušjati«, pojasni Berta.

Glasbene spremembe

»Majda mutira.«

»Ne govori neumnosti!«

»Pa je vendar res! Pustila je svojega tenorista in zdaj hodi z basistom.«

SLOVENC O ŽENSKAH IN MOŠKIH

Boljša je ena ženska kot deset moških.

Če je mati spaka, rada je hči tudi taka.

Če se moškemu kaj pove, gre pri enem ušesu noter, pri drugem ven, če ženski, gre pri obeh ušesih noter, pri ustih pa ven.

Denar in žene – vladarji zemlje.

Kar pečo nosi, se vse preprosi.

Komur predobro gre, ta naj se oženi.

Možaki – modraki.

Videla baba muho na zvoniku, a zvonika ni videla.

Tri babe zlodeja križajo.

Izdaja delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6800 izvodov. Ureja uredniški odbor: Andreja Cibron, Marjan Gerdej, Marjan Kolar, dr. Tone Pratkanec, Sonja Smolar, Maks Večko, Mirko Vošner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Tel. 21-131, urednik int. 6753, novinarki 6304.

Tisk: Grafika Prevalje

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), prosto plačila prometnega davka.

